

2024

KLANK JUN ELEN

- 26 | 06 **Vincent van Laar**
Cantor-organist Dorpskerk Eelde
- 03 | 07 **Cor Ardesch**
Stadsorganist Dordrecht
- 10 | 07 **Leo van Doeselaar**
Titulair organist Martinikerk Groningen
- 17 | 07 **Dorien Schouten**
Organist Tuindorperkerk Utrecht
- 24 | 07 **Wolfgang Zerer**
Professor Hogeschool voor Muziek en Theater Hamburg
- 31 | 07 **Juryconcert IMOCG**
i.s.m. Stichting IMOCG
Bernard Focroulle (Brussel), Monica Melcova (Granada) en Vincent Thévenaz (Genève)
- 07 | 08 **Dirk Luijmes (orgel en harmonium)**
'Harmoniumspeler des Vaderlands'
- 04 | 09 **Daniël Seeger**
Hamburg/Berlijn
- 11 | 09 **Erwin Wiersinga**
Titulair organist Martinikerk Groningen

Woensdagavondconcerten

aanvang 20.00 uur
(m.u.v. 10 juli: 21.00 uur)

entree € 15,00
(m.u.v. 31 juli: € 17,50)

studenten t/m 29 jaar € 12,50
kinderen t/m 12 jaar gratis

👉 ticketreservering via
www.avondmuziek.nl

Stichting Avondmuziek Martinikerk Groningen

Muziek die je raakt

In Groningen kunnen we genieten van prachtige orgels. Ze zijn niet alleen een lust voor het oog, maar ook een genot om naar te luisteren. Gelukkig kan dat op heel veel momenten dit jaar, vooral door de inzet van de vele orgelcommissies en organisten die samen mooie programma's hebben samengesteld.

In deze Klankjuwelen vindt u niet alleen alle concerten en bespelingen, maar ook excursies en andere activiteiten waarbij het orgel de hoofdrol speelt. We nodigen u graag uit om mee te luisteren of mee te doen. Daarnaast zijn de beiaardbespelingen opgenomen, want ook de beiaardiers hebben verschillende concerten voorbereid en wat is er mooier dan buiten te genieten van de prachtige klanken van de carillons.

Wij wensen u veel lees- en luisterplezier,

Roeli Broekhuis, Sisi van Halsema, Thea Pol en Rosa Veldman
Erfgoedpartners | Centrum Groninger Taal & Cultuur

COLOFON

Jaargang 6, april 2024
Klankjuwelen is een jaarlijkse uitgave
van Erfgoedpartners en
Centrum Groninger Taal & Cultuur
en wordt gratis verspreid.

REDACTIE

Sisi van Halsema,
Rosa Veldman, Thea Pol
Stichting Groningen Orgelland
Hans Beek

Met medewerking van
Albert Buursma, Elsbeth Mulder,
Peter Ouwekerk, Kim van Steenwijk

Erfgoedpartners
Raadhuisstraat 3
9988 RE Usquert
(0595) 749 330
www.erfgoedpartners.nl

Vormgevingsconcept Geert de Koning
Drukwerk Marnedrukkers
Oplage 5.000 exemplaren

Voorzijde omslag
Hinszorgel (1785) van de Mariakerk in Uithuizermeeden
Beeld: Otto Kalkhoven

Achterzijde omslag
Rien van der Wel, de vaste organist van de Bartholomeuskerk in Stedum. Het orgel waarop hij speelt is het 'nieuwe' orgel, deze is in oorlogstijd gebouwd. Het andere, aan de voorkant, is het oude orgel, die de komende jaren wordt gerestaureerd.
Beeld: Janna Bathoorn

👉 Op de website www.erfgoednieuws.nl vind u alle actuele informatie over de concerten
U kunt zich aanmelden voor de gratis digitale nieuwsbrief *Orgelagenda*, met meer informatie
over de concerten, de organisten en het programma via info@erfgoedpartners.nl

Orgelzomer 2024: laat u meevoeren door de betoverende klanken van de Groningse orgels

Dat hun provincie een schat aan ontzagwekkende historische orgels heeft, weten lang niet alle Groningers. De hoeveelheid monumentale kerkorgels in de provincie en die van onze oosterburen in Ostfriesland is wereldwijd ongeëvenaard. Liefst driehonderd exemplaren hebben de eeuwen doorstaan en zijn in nagenoeg oorspronkelijke staat bewaard gebleven. Uit alle windstreken trekken ze bewonderaars.

Opmerkelijk dus eigenlijk dat het geen gemeengoed is dat de provincie zo'n weelde van orgels kent. Vroeger was dat wel anders. In de 17e en 18e eeuw was het kerkorgel een statussymbool. Onder de borgheren en vanaf de Franse tijd de rijke herenboeren, die de instrumenten grotendeels financierden, heerste een heuse strijd wie als welgestelde borgbewoner in staat was het grootste orgel van de Ommelanden te schenken.

Dat heeft ertoe geleid dat de provincie nu vol staat met ware pronkstukken, die ook nog eens een genoegen zijn om naar te luisteren. En ook u kunt de orgels in volle glorie bewonderen, want in 2024 klinken er net als andere jaren weer de prachtigste melodieën uit de orgelpijpen. Of u nou een fervente orgelliefhebber bent of nieuw in de wereld van de orgels, er is voor elk wat wils. Zo kunt u proeven van de Tsjechische orgelcultuur tijdens de Tsjechische week op het Hogeland, van 24 tot 28 april. Of laat u zich verrassen door de verfrissende combinatie van orgel en countrymuziek in Midwolda. In dit tijdschrift vindt u een overzicht van orgelconcerten en bijzondere evenementen.

Klankjuwelen is ingedeeld per regio. We beginnen in Groningen-Stad en gaan dan de Ommelanden in: kloksgewijs de provincie door. Na de stad vervolgen we onze weg naar het Westerkwartier in het westen, naar Het Hogeland in het noorden, naar Eemsdelta in het noord-oosten, en tot slot belanden we in Oost-Groningen. Laat u meevoeren langs schilderachtige dorpjes, middeleeuwse kerken en unieke orgels.

GRONINGEN-STAD

De bruisende stad Groningen is altijd vol leven: fietsen die kriskras langs elkaar zoeven, de studenten, de Stadgers, de lichtjes in de winter, de terrasjes in de zomer, de diepenring met de knusse woonboten, het Noorderplantsoen, de groene long van de stad, en natuurlijk de mooie, oude kerken, waarin unieke en veelgeprezen orgels verscholen liggen. Of nu ja, verscholen? Als u een kerk binnenstapt, kan zo'n schitterend instrument u eigenlijk niet ontgaan.

Martinikerk

Een van die schitterende instrumenten staat in de Martinikerk: het wereldberoemde Schnitgerorgel. Een instrument dat menig organist doet watertanden. Het wordt ook

wel de 'Grande groene dame' genoemd. Of: de parel van Noord-Nederland. In 2019 werd het orgel door de Volkskrant uitgeroepen tot mooiste orgel van heel Nederland.

Dat is niet verwonderlijk, gezien het ruime palet aan klankkleuren dat het instrument voortbrengt. Het orgel telt ruim 3500 pijpen en 53 registers. Dat is mede dankzij een enorme restauratie die in 1984 werd voltooid. Het orgel in de Martinikerk behoort tot een van de grootste barokorgels van Noord-Europa.

Oorspronkelijk komt het instrument uit ongeveer 1480, althans, toen begon de constructie. In de 18e eeuw werd het achtereenvolgens door Arp Schnitger, diens zoon Frans Casper Schnitger en Albertus Hinsz uitgebreid. Kenners weten: deze drie heren behoren tot de meest kundige en gevierde orgelbouwers die er zijn.

Oude muziek en barokmuziek komen optimaal tot uiting op dit orgel. Geen wonder dat werken van componisten als Dietrich Buxtehude, Matthias Weckmann en Johann Sebastian Bach hier vaak uitgevoerd worden. Titulair organisten Leo van Doeselaar en Erwin Wiersinga namen zich voor om alle orgelwerken van Bach hier uit te voeren, in concertvorm. In 2024 is deze missie voltooid. Overigens leent het orgel zich ook goed voor andere muziekstijlen zoals romantische composities of moderne muziek, zoals telkens blijkt uit de concerten die erop gespeeld worden.

In het volle werk klinkt het Schnitger-orgel prachtig, maar ook in de individuele registers is het geen straf om het orgel te beluisteren. Het is een onvergetelijke ervaring om enkel het register Holfluit 8 van het bovenwerk te beluisteren dat in z'n eentje de Martinikerk vult met een sonore klank.

Stichting Avondmusyck

Elke zomer organiseert de Stichting Avondmusyck Martinikerk Groningen een serie orgelconcerten waarin nationale en internationale toporganisten hoogwaardige programma's ten gehore brengen. Daarin kent de

stichting een traditie sinds 1949. De Stichting Avondmusyck Martinikerk Groningen heeft ook voor de zomer van 2024 een zomerserie voorbereid.

Ook dit jaar nemen er weer nationale en internationale organisten plaats achter de drie klavieren van het befaamde Schnitgerorgel. Het openingsconcert in de serie wordt op woensdag 26 juni verzorgd door een regionale coryfee. Vincent van Laar, cantor-organist van de Dorpskerk te Eelde, treedt regelmatig op als concertorganist maar daarnaast is hij ook actief als klavecimbel- en continuospeler. Regelmatig treedt hij in ensembleverband op. Het tweede concert wordt op 3 juli gegeven door Cor Ardesch, stadsorganist van Dordrecht. Ardesch is de vaste bespeler van het bekende Kamorgel in de Grote of Onze-Lieve-Vrouwekerk van Dordrecht als ook van het bijzonder Bachorgel dat deze kerk rijk is. Cor Ardesch staat bekend als een zeer kundig improvisator.

Klee droomt Bach

Op woensdag 10 juli vindt de voorstelling met het thema 'Klee droomt Bach' plaats. De schilder Paul Klee heeft een serie schilderijen gemaakt geïnspireerd op werken van Johann Sebastian Bach. De Canadese videokunstenaar Marcel Wierckx heeft hierbij lichtbeeldeneffecten gemaakt. Wierckx was ook de videokunstenaar achter het project 'Dromen als Messiaen' bij de orgelcyclus La Nativité du Seigneur van de Franse componist Olivier Messiaen, die in samenwerking met diverse organisten in ons land uitgevoerd werd. Titulair organist Leo van Doeselaar bespeelt op 10 juli tijdens de lichtbeeldvoorstelling het Schnitgerorgel met bijpassende muziek. Het belooft een unieke avond te worden met licht en geluid. Om de lichtbeelden in de Martinikerk zo goed mogelijk over te laten komen, begint dit concert om 21.00 uur.

Op 17 juli verzorgt Dorien Schouten een orgelconcert in de monumentale kerk. Dorien Schouten is een jong talent. Als organist is ze verbonden aan de Tuindorpkerk te Utrecht. Tijdens de concerten die zij geeft, put zij uit een breed repertoire aan muziekstijlen.

Op 24 juli kunt u luisteren naar Wolfgang Zerer (professor aan de Hogeschool voor Muziek en Theater te Hamburg). Wolfgang Zerer is regelmatig gastdocent geweest aan het Prins Claus Conservatorium van Groningen. Hij verzorgde met grote frequentie concerten in de Martinikerk te Groningen. Elke keer staat hij weer garant voor verrassende uitvoeringen en registraties.

Martini Orgelconcours

Van 28 juli tot en met 3 augustus 2024 vindt voor de derde keer de International Martini Organ Competition Groningen plaats (IMOCCG). De orgelwedstrijd gaat langs verschillende orgels. De Mare-Hinsz-orgel in

De Mare-Hinszorgel Loppersum (foto: archief Erfgoedpartners)

Loppersum, het Schnitger-orgel in de Akerk en het Schnitger-orgel in de Martinikerk (de laatste twee zijn beide in de stad Groningen).

Op woensdag 31 juli vindt er een zogenaamd juryconcert plaats in de Martinikerk. Drie juryleden, Bernard Focouille (Brussel), Monica Melcova (Granada) en Vincent Thévenaz (Genève), verzorgen deze avond gezamenlijk het concert. Het concert wordt in samenwerking met het IMOCCG georganiseerd.

Leo van Doeselaar (foto: Marco Borggreve)

36e Orgelconcours Stichting Groningen Orgelland

Op het beroemde Schnitgerorgel In de Akerk in Groningen wordt op zaterdag 5 oktober 2024 het SGO orgelconcours gehouden, in nauwe samenwerking met Groninger Kerken.

Het is een unieke kans voor de orgelliefhebbers uit het hele land om op dit wereldberoemde orgel te laten horen wat ze in hun mars hebben. Het orgel is in oorsprong in 1702 gebouwd door de fameuze orgelbouwer Arp Schnitger. Het orgel telt 41 stemmen die zijn verdeeld over het rugpositief, hoofdwerk, bovenwerk en pedaal.

Drie categorieën

Het concours heeft dit jaar drie categorieën:

- tot 18 jaar
- van 18 tot 25 jaar
- vanaf 25 jaar

Het gaat om deelnemers die geen conservatoriumopleiding hebben gevolgd of voor september 2024 zijn gestart. Tijdens de voorronden speelt iedere deelnemer ongeveer tien minuten orgelliteratuur. De deelnemer is helemaal vrij in de keuze van het te spelen werk!

Uit de voorronden gaat uit elke categorie de beste naar de finale. In de finale spelen de deelnemers nog eens het stuk uit de voorronde. In overleg wordt er ruim studietijd voor de deelnemers georganiseerd.

Jury

De jury tijdens dit concours bestaat uit Peter Westerbrink (organist van de Akerk Groningen), Leo van Doeselaar (organist Martinikerk Groningen) en Willeke Smits (organist van de Hooglandse kerk in Leiden)

Aanmelden

Informatie en aanmelden bij hildarodenboog@gmail.com.
Mobiel 0613955540

Kosten

tot 18 jaar gratis
van 18 tot 25 jaar € 25,00
Vanaf 25 jaar € 50,00
maximaal twee registranten hebben vrije toegang

Programma voor publiek

De voorronden starten zaterdag 5 oktober om 9.15 uur
De finale is om 15.30 uur
Publiek is de gehele dag welkom. Dagkaart € 10,00 Uitsluitend finale € 7,50
Jeugd tot 18 jaar gratis

Ook op woensdag 7 augustus is er een bijzonder concert in de serie. Organist Dirk Luijmes bespeelt die avond het Schnitgerorgel in de Martinikerk met een programma rond Bach met orgelmuziek van de Thomascantor. Luijmes kreeg ooit de titel 'Harmoniumspeler des Vaderlands' toegedicht. Hij won prijzen bij verschillende (inter)nationale orgelconcoursen en trad op van Letland tot Chili. Hij voert deze avond dan ook enkele werken uit op zijn Franse kunstharmonium uit 1878. Hierop zal hij meer romantische muziek spelen van onder anderen Liszt en Karg-Elert.

Vanwege diverse activiteiten nabij de Martinikerk in de maand augustus, vinden de laatste twee concerten in de zomerserie 2024 plaats in september. Het voorlaatste concert op 4 september wordt verzorgd door het Duitse talent Daniël Seeger. Seeger is een veelzijdig musicus. Hij is vooral actief als concertorganist, kerkmusicus, als begeleider van koren en als continuospeler. Momenteel studeert hij nog bij Wolfgang Zerer en Menno van Delft in Hamburg. Daniël Seeger concertteert al met enige regelmaat in Nederland en specifiek in de regio Groningen.

Het slotconcert wordt op 11 september gegeven door titulair organist Erwin Wiersinga. Hij is veelvuldig te beluisteren op het klankjuweel van de kerk en weet steeds veelzijdige en verrassende programma's samen te stellen. Als geen ander weet Wiersinga de meest diverse klanken uit het orgel te toveren en het orgel in al haar schoonheid ten gehore te brengen. Wiersinga staat garant voor een stijlvolle afsluiting van de zomerserie 2024.

Het live bijwonen van een orgelconcert op locatie geeft altijd een hoge dimensie aan de muzikale beleving. Zeker de sprankelende klanken van het wereldberoemde en unieke orgel in de Martini. De avondconcerten in de Martinikerk beginnen steeds om 20.00 uur. Met uitzondering van het concert van 10 juli dat om 21.00 uur begint. De deuren zijn altijd een half uur voor aanvang geopend. De entreprijzen zijn €15 voor volwassenen en €12,50 voor studenten tot en met 29 jaar. Kinderen onder de 16 jaar hebben gratis

entree. Entreetickets kunnen vooraf besteld worden via de website van de Stichting Avondtmusyck, www.avondmuziek.nl.

Op deze website zal meer informatie te vinden zijn over de zomerserie. Ook de volledige programma's zijn hier te zien. Op de concertavond wordt een programmaboekje van de serie bij de ingang aangeboden.

Een orgelconcert in de Martinikerk in Groningen is dus een ware belevenis. Het kan een mooi slotakkoord zijn van een dagje Groningen. De historische stad heeft op toeristisch gebied heel veel te bieden en kent schilderachtige buurten. Er is een gezellig centrum in deze studentenstad dat ook beschikt over aantrekkelijke horecagelegenheden. Na afloop van het concert zijn er rond de kerk ook volop gelegenheden om na te praten en na te genieten. En wanneer dan de nacht wacht, biedt Groningen genoeg overnachtingsmogelijkheden wat een uitstapje naar Stad meer dan waard maakt. Kortom, een dagje Groningen met een muzikale slotnoot in de Martinikerk kan een dag zijn om in te lijsten.

Nieuwe Kerk

Hoewel het Schnitger-orgel in de Martinikerk bekend staat als dé parel van Noord-Nederland, zijn er in de stad meer pareltjes te vinden op orgelgebied. Zoals in de Nieuwe Kerk, een prachtige kerk in de Hortusbuurt in Groningen, gebouwd in de zeventiende eeuw. Het orgel dat er staat, is gebouwd door de orgelbouwer Johan Wilhelmus Timpe in de jaren 1829 tot 1831. Dit orgel is tevens zijn bekendste orgel. Timpe werkte met toonaangevende orgelbouwers: eerst in de praktijk van Nicolaus Anthony Lohman en vanaf 1806 in die van Heinrich Hermann Freytag. Kwaliteit gegarandeerd dus. In deze kerk kunt u onder andere een koningsdagconcert bijwonen door organist Mannes Hofsink.

Mannes Hofsink (foto: archief Erfgoedpartners)

WESTERKWARTIER

Ten westen van de stad Groningen ligt het Westerkwartier, een gebied waar je heerlijk kunt wandelen en fietsen en waar je deze orgelzomer ook terecht kunt voor fraaie orgelmuziek.

Garnwerd

Ongeveer tien kilometer ten noordwesten van de stad Groningen ligt Garnwerd, misschien wel het meest pittoreske dorp van het Westerkwartier. In juni en juli kunt u elke

Nieuwe Kerk

Programma

27/4: 15.00	Koningsdagconcert door Mannes Hofsink (entree 12,50)
9/6: 15.00	Orgelconcert door Jan Hage (entree 12,50)
30/6: 15.00	Orgelconcert door Jelte Hulzebos met Lucas van Helsdingen (entree 12,50)
31/7: 13.00	IMOOG Masterclass door Leo van Doeselaar (gratis)
28/8: 14.00	Bommen Berend-concert (gratis)
28/9: 20.00	Mannes Hofsink en strijkorkest (entree 12,50)

zaterdagmiddag gratis toegankelijke orgelbespelingen bezoeken in de Liudgerkerk, een eenbeukige kerk uit de late dertiende eeuw. Het interieur is overwegend negentiende-eeuws, maar er zijn ook oudere onderdelen, zoals de herenbanken en de kansel (beide achttiende-eeuws). En de karakteristieke zeventiende-eeuwse avondmaalstafel met vogelkoppige poten in de stijl van Lodewijk XIV, die in 2014 gerestaureerd is. De toren en de westgevel werden in 1751 herbouwd, nadat de oorspronkelijke toren in 1738 was ingestort. Beneden in de toren staan een grote zerk uit 1538 en een 12e- of 13de-eeuwse sarcofaagdekse van Bremer zandsteen, versierd met zonneraderen.

Het orgel in de kerk doet niet onder voor al die antiquiteiten en ornamenten. Het werd gebouwd in 1809 door Lambertus van Dam (1744 – 1820, leerling van de bekende Albert Antoni Hinsz) en in 1834 uitgebreid met een bovenwerk. Onder andere de karakteristieke Vox Humana (een register van het orgel dat doet denken aan de menselijke stem) en de fluiten van zowel hoofdwerk als bovenwerk zijn een genoegen om te horen.

In 1867 werd het orgel opgeknapt door orgelbouwer Petrus van Oeckelen. Het orgelfront kreeg toen nieuwe frontpijpen. Tijdens die opknopbeurt door Van Oeckelen werden ook de drie bas-reliëfs op het orgel geplaatst, die symbool staan voor geloof, hoop en liefde. In 1986 is het orgel, dat toen grotendeels onbespeelbaar was, onder handen genomen door orgelbouwer Mense Ruyter, onder regie van orgelkundige en organist Klaas Bolt. In de jaren 2019 en 2020 werd het orgel opnieuw gerestaureerd.

Van Damorgel Garnwerd (foto: John Stoel)

U kunt deze orgelzomer, net als in andere jaren, in juni en juli elke zaterdag van de betoverende klanken van dit orgel genieten. Hieronder ziet u het programma.

Garnwerd

Programma

1/6	Hans Beek
8/6	Hein Zeevalking
15/6	Kees Kugel
22/6	Albert Viersen
29/6	Ties Wildeboer
6/7	Hans Nomen
13/7	Rolf Wassens
20/7	Jacob Rozema
27/7	Brenda Baron

Tijd: 16.00 – 17.00 uur

HET HOGELAND

In het noorden van de provincie ligt het Hogeland. Fietst, wandelt of rijdt u door het Hogeland, dan komt u langs uitgestrekte akkerlanden en pittoreske wierdedorpen: dorpen op door de mens verhoogde heuvels die de vroegere bewoners moesten behoeden voor de zee. In die dorpen vindt u dikwijls oude kerken. En in veel van deze kerken bevinden zich vaak barokke orgels. Het Hogeland staat erom bekend. Van dat barok kunt u dit jaar weer in overvloed genieten, want er staat veel moois op de planning.

Tsjechische Week/ Hogelandster Muziekfestival

Het Hogelandster Muziekfestival wordt in 2024 voor de tweede keer georganiseerd, dit keer met het thema Tsjechië: de Tsjechische Week. Met het festival kunnen bewoners van het Hogeland kennismaken met de mooie dorpskerken en orgels, die vaak wereldberoemd zijn (menig krant schrijft over bussen vol met mensen uit Zuid-Korea, Canada of de Verenigde Staten). Ook wil de organisatie de kennis over de bloeiende cultuur van het Hogeland verder over Europa verspreiden en jonge mensen in contact brengen met de historische orgels. Tijdens het festival komen de Praagse/Tsjechische en Hogelandster/Groninger cultuur op een frisse, dynamische manier samen.

Ter gelegenheid van de Tsjechische Week komen zes veelbelovende orgelstudenten van het Praags Conservatorium samen met hun docent Mgr. Pavel Černý naar het Hogeland. Dit is tot stand gekomen in samenwerking met het Prins Claus Conservatorium Groningen. Vier dagen lang kun je je laten onderdompelen in een cultureel en muzikaal bad. Er is een rijk aanbod aan activiteiten en orgelconcerten. In deze Klankjuwelen passeert een aantal hoogtepunten de revue.

Het festival wordt geopend op woensdag 24 april om 20.00 uur in de Sebastiaankerk in Warffum. Erwin Wiersinga bespeelt tijdens de opening het Freytagorgel uit 1810. (Entree 10 euro).

International Martini Organ Competition Groningen

Deze zomer wordt voor de derde keer de International Martini Organ Competition Groningen (IMOCG) georganiseerd. Op zondag 28 juli arriveren twaalf jonge talentvolle organisten in de stad voor de spannende competitieweek. In drie rondes strijden zij om de eer en mooie prijzen. Het repertoire dat in deze editie wordt gespeeld omvat niet alleen Buxtehude, Bruhns en Bach, maar ook werken van hedendaagse Nederlandse componisten zoals Jan Welmers, Piet Kee en Reitze Smits.

In de IMOCG 2024 wordt er door de jonge organisten gespeeld op drie instrumenten, waarbij ze ook een uitstapje naar de provincie maken. Op de eerste competitiedag verplaatst het concours zich namelijk naar Loppersum, waar de deelnemers spelen op het in 2019 gerestaurerde Hinsz/De Mare-orgel in de Petrus & Pauluskerk. In de dagen erna is Groningen weer de plaats van handelen en wordt er gemusiceerd op de Schnitger-orgels in de Martinikerk en de Akerk. De finale op 3 augustus is in de Martinikerk.

Geen museumstuk

Het repertoire bestrijkt de hele periode van de 17e tot en met de 21e eeuw. 'We hebben bewust niet alleen gekozen voor de bekende klassieke werken', vertelt Theo Jellema – samen met Leo van Doeselaar en Erwin Wiersinga vormt hij de artistieke commissie van het concours. 'De klank van de mooiste barok-orgels is door de eeuwen heen altijd componisten blijven inspireren,' legt hij uit, 'en dat willen we ook met dit concours laten zien en horen. Daarnaast willen we hiermee als artistieke commissie benadrukken dat het orgel geen museumstuk is en dat de organist zich middenin de hedendaagse muziekpraktijk moet positioneren.'

Voor de organisten die meedoen biedt de diversiteit in het repertoire een mooie uitdaging: ze kunnen laten horen hoe goed ze in staat zijn om zich zowel de klassieke als de moderne muziek eigen te maken en met bezieling te spelen. Daarmee presenteren ze uiteindelijk een heel compleet beeld van hun muzikale talenten aan het publiek en aan de internationale jury.

Jury

Voor de jury zijn vijf gerenommeerde concertorganisten aangetrokken: Bernard Foccroulle (België), Matthias Havinga (Nederland), Monica Melcova (Slowakije), Ville Urponen (Finland) en

Vincent Thévenaz (Zwitserland). Zij bepalen na drie competitierondes wie de winnaar is van de IMOCG 2024. Naast hun jurytaken geven ze ook concerten en ze verzorgen een aantal openbare masterclasses voor orgelstudenten, vak-organisten en gevorderde amateurs. Ook Leo van Doeselaar, Erwin Wiersinga en Sietze de Vries geven ieder een masterclass; de laatstgenoemde doet dat in zijn eigen Kerkhuis in het dorp Niezijl waar hij de deelnemers meeneemt in de kunst van de improvisatie. Tot slot is er in de week van de IMOCG ook een orgelexcursie naar historische orgels in het ommeland, deze keer geleid door Theo Jellema.

De IMOCG 2024 is van zondag 28 juli tot en met zaterdag 3 augustus. Van de twaalf deelnemers gaan er zes naar de halve finale en daarna drie naar finale. De winnaars krijgen naast geldprijzen ook uitnodigingen om concerten te geven op beroemde orgels in Nederland.

Meer informatie en tickets: www.imocg.nl

Matthias Havinga; foto: archief Erfgoedpartners

Op donderdag 25 april kunt u genieten van het concert 'Tsjechië op het Hogeland' op het Huis- en Freytag-Lohmanorgel in de Sebastianuskerk in Noordwolde, uitgevoerd door organist Pavel Černý. Het concert begint om 20.00 uur (Entree € 10,-).

Er zijn gedurende het festival verschillende orgelconcerten door gerenommeerde organisten als Sietze de Vries, Pavel Černý, Erwin Wiersinga en meer. Ook zijn er publiek toegankelijke masterclasses en improvisatiesessies voor studenten van het Praagse conservatorium. Wilt u zo'n improvisatie of masterclass bijwonen, dan kunt u zich opgeven via hildarodenboog@gmail.com.

Op vrijdag 26 april kunt u een aantal prachtige dorpsorgels (her)ontdekken: in Kantens, Uithuizen, Uithuizermeeden, Eenrum, Usquert en Bedum. Het programma wordt steeds verzorgd door getalenteerde studenten van het Prins Claus Conservatorium en het Conservatorium Praag. Zij bieden een eigentijds en aantrekkelijk programma. De entree is gratis, maar er is een schaalcollectie of u kunt doneren via de QR-code.

Muziek voor de Koning

Op zaterdag 27 april (tevens Koningsdag) begint de culturele zomer op het Hogeland. Als onderdeel van het Hogelandster muziekfestival zijn er fietstochten georganiseerd langs kerken op het Hogeland in samenwerking met Museum Wierdenland in Ezinge.

Die dag zijn tussen 10.00 – 17.00 uur de meeste historische kerken op het Hogeland open: Adorp, Baflo, Bedum (Goede Herderkerk), Breede, Den Anel, Hornhuizen, Klein-Wetsinge, Kloosterburen, Niekerk, Oosternieland, Onderdendam, Pieterburen, Saaxumhuizen, Tinallinge, Usquert, Ulrum, Uithuizen (Jacobikerk), Uithuizermeeden (Mariakerk), Vierhuizen, Wehe-den Hoorn, Westernieland, Winsum-Obergum, Zuurdijk, Zuidwolde, Noordwolde, Zandeweer, Mensingeweer, Leens en Warffum.

StayTuned

Tijdens het festival wordt ook StayTuned georganiseerd. StayTuned is een succesvol landelijk programma voor orgel- en pianospelende tieners tussen 12 en 18 jaar. Het doel is om jongeren samen te laten spelen om op deze manier hun enthousiasme voor het muziek maken te koesteren. Bedenker en initiatiefnemer is organist Peter Ouwerkerk. Zelf had hij als tiener een dip in zijn passie voor het orgelspelen, met name omdat er geen leeftijdsgenoten waren om zijn passie mee te delen. Bij Ouwerkerk ging die dip gelukkig over, maar dat duurde wel een paar jaar. 'Wat hebben tieners van nu nodig om hun muzikale hobby, ongeacht welk instrument, vol te houden?' Vroeg hij zich af. En zo werd StayTuned in het leven geroepen. StayTuned vindt plaats op 27 april.

Mariakerk Uithuizermeeden (foto: Jelte Oosterhuis)

Het Orgel Trio (HOT)

Een ander hoogtepunt die dag is Het Orgel Trio (HOT), bestaand uit organist Berry van Berkum, klarinettist Steven Kamperman en bassist Dion Nijland. Zij spelen orgelmuziek, maar dan net even anders dan u wellicht gewend bent: in de vorm van jazzmuziek. Op ritmische, speelse wijze en met veel ruimte voor improvisatie. Hoewel jazzmuziek voor een deel is gestoeld op de soulmuziek uit de kerkelijke traditie, is het kerkorgel geen gebruikelijk instrument in de jazz. Extra verfrissend is het samenspel van het trio dus, en aanstekelijk al helemaal. Het jazztrio wil orgelmuziek op deze manier *hot* maken bij een breed publiek. Met hun originele catchy stijl kan het eigenlijk niet anders dan dat ze daarin gaan slagen. HOT speelt op 27 april in Zuurdijk.

Josien Bakker

Wilt u een beetje afwisseling tussen de prachtige orgelconcerten door, dan kunt

u luisteren naar singer-songwriter Josien Bakker. Josien Bakker komt uit Vlagtwedde (Oost-Groningen). Ze speelt op 27 april onder andere liedjes van Groninger legende Ede Staal. Met haar heldere stem en gitaarmuziek weet ze jong en oud te raken.

Pijporgel bouwen voor kinderen

Voor de jeugdigen onder ons is er een activiteit waar je helemaal in kunt opgaan: het bouwen van een pijporgel. Kinderen leren onder begeleiding van organist Peter van Dijk hoe ze een orgel van A tot Z in elkaar moeten zetten. Leuk en leerzaam! Deze activiteit vindt plaats in Bedum en opgeven kan via pvandijk78@hotmail.com. Als u zich aanmeldt ontvangt u meer informatie over de locatie en tijden.

Slotconcert

In de Petruskerk in Leens wordt de Tsjechische week feestelijk afgesloten met een slotconcert van Pavel Černý en Sietze de Vries op het Hinsz-orgel. Ook is er een officiële

sluiting door burgemeester Henk Jan Bolding. En voor iedereen die nog ietsje langer van het Hogeland wil genieten is er in de Petruskerk nog een afterparty.

Petruskerk Leens 20.00 – 21.00 uur
Entree : € 10,00

Websites voor tickets en uitgebreider programma

Op het festival kunt u nog meer beleven! U kunt voor het uitgebreidere programma en voor het verkrijgen van tickets de volgende websites bezoeken:

www.hinszorgelleens.nl
www.orgelshogeland.nl
www.erfgoednieuws.nl

Warffum

Behalve het Hogelandster Muziekfestival/ de Tsjechische week zijn er op het Hogeland ook andere orgelconcerten en -bespelingen. In Warffum, bijvoorbeeld: de grootste wierde van Nederland. Het dorp ademt historie en cultuur. Vermoedelijk is de wierde waar Warffum op ligt vanaf de vijfde eeuw al permanent

bewoond. Het gebied is vruchtbaar, waardoor de bevolking zich destijds goed kon uitbreiden. De kerk kwam uiteindelijk in het middelpunt van de wierde te staan. Rond de 11^e/ 12^e eeuw ontstonden er kerkenpaden, typerend voor Warffum. Zo konden de bewoners vanuit elke richting bij de kerk komen.

Een deel van die kerkenpaden is bewaard gebleven, dus ook u kunt langs deze kerkpaden naar de kerk lopen voor een prachtig orgelconcert. Daar worden er namelijk nogal wat van georganiseerd in Warffum. Op zondag 14 juli geeft organist Sietze de Vries een orgelconcert in Warffum. Aanvang: 16.00 uur. De toegangsprijs is € 8,00.

Op zaterdagen wordt het orgel in Warffum vanaf 20 juli tot en met 31 augustus tussen 14.00 uur en 15.00 uur bespeeld door Kees Steketee (20 juli), Peter van Dijk (27 juli), Hans Nomen (3 augustus), Rudi Diekstra (10 augustus), Jellegeert Postma (17 augustus), Brenda Baron (24 augustus) en Eddy Mul (31 augustus). Bij de bespelingen is de toegang gratis, maar wordt een vrijwillige gift gewaardeerd.

Sebastianuskerk Warffum (foto: Anjo de Haan)

‘Mijn droom kwam uit...!’

Door: Peter Ouwerkerk, bedenker en initiatiefnemer StayTuned.nu

Het is 1972. Kort na zijn vierde verjaardag komt hij bij een buurvriendje over de vloer. In de hoek van de kamer staat iets bijzonders: het blijkt een elektronisch orgel. ‘Probeer maar eens uit, hoor!’ Drie uur later zit het jongetje er nog steeds. Rond etenstijd komt zijn moeder toch maar eens kijken waar hij blijft.. Het valt nog niet mee hem achter het instrument vandaan te krijgen. ‘Mag ik morgen weer komen?’

Het blijkt geen bevestiging. Het jongetje zeurt net zolang totdat er thuis een orgel staat. Eerst een gehuurd orgel, na een half jaar een ‘eigen’ Solina. Hij gaat op les, leert noten lezen, en de boeken van Folk Dean en Carlo West stapelen zich op. Klasgenoten vonden het prachtig: niemand anders heeft een orgel! Op de piano op school laat het jochie af en toe horen wat hij heeft geleerd. Rond zijn tiende zijn zijn benen eindelijk lang genoeg om pedaaltoetsen te bereiken en krijgt hij wekelijks les op het plaatselijke kerkorgel.

Maar eenmaal op de middelbare school verandert er iets. De vanzelfsprekendheid van zijn hobby verdwijnt. Zijn nieuwe klasgenoten vinden het maar raar. ‘Dan hou ik het wel voor mezelf’, denkt hij, en hij probeert zich aan te sluiten bij de muziekstijlen die zijn leeftijdgenoten leuk vinden. Maar dat gaat niet zo goed. Hij kent niemand anders die orgel speelt, en pfff, elke week een uur les... Er zijn wel leukere dingen om te doen, toch? Rond zijn veertiende is het klaar. Al snel raakt hij geen orgel meer aan.

Wie dit jochie is? U voelde het misschien al aankomen: dat ben ikzelf. Zoals deze jongen, die op jonge leeftijd vol enthousiasme begon met orgelspelen maar het in de puberteit niet volhield, zijn er velen. Gelukkig kwam het met mij goed. Ik pakte op mijn zeventiende de draad weer op. Tien jaar later studeerde ik af aan het conservatorium. Wat zou ik in die puberjaren nodig hebben gehad om wél te blijven muziek maken? Wat hebben tieners van nu nodig om hun muzikale hobby vol te houden? Ik ontdekte dat het voor jongeren in de puberleeftijd belangrijk is dat ze niet in hun eentje, maar samen met leeftijdgenoten van het orgelspelen genieten. Nou. dat valt toch te organiseren? Zo ontstond, midden in coronatijd, StayTuned.nu.

Op 7 mei 2022 mondde dit alles uit in de eerste StayTuned-dag, met Ben van Oosten en Hayo Boerema op het grootste orgel van Nederland. Het was een succes! In de Rotterdamse Laurenskerk vergaapten negen jonge spelers zich aan de kerk, de orgels en de toporganisten door wie ze werden begeleid. Daar bleef het niet bij: de Haarlemse Bavo, de Domkerk in Utrecht, Servaasbasiliek in Maastricht, Hooglandse en Marekerk in Leiden en de Grote kerk in Dordrecht volgden.

Hoogtepunt was, in augustus 2023, een hele week in Groningen en Friesland waar tieners de toporgels als de Martinikerk, Aakerk, Zeerijp, Leeuwarden, Appingedam en meer ontdekten. StayTuned.nu haalde het NOS-journaal, waarbij een van de deelnemers na het bespelen van het Martini-orgel verzuchtte: ‘Mijn droom kwam uit...!’ Het uit laten komen van dromen is precies waar het StayTuned om gaat.

Inmiddels loopt StayTuned als een trein. Het idee is eenvoudig: een paar keer per jaar zijn tieners welkom bij enkele van de prachtige orgels van Nederland. Instrumenten die normaal op slot zijn, gaan

Jonge organisten (foto: hetorgel.nl)

open voor de orgelspelers van de toekomst. Ze kunnen samen spelen en leren dat er veel meer leeftijdsgenoten zijn hun passie delen.

Sinds 7 mei 2022 hebben al bijna 60 tieners dankzij StayTuned niet alleen prachtige orgels, maar ook hun eigen talent en motivatie om te spelen (her)ontdekt. Twee StayTuned-tieners hebben vakantiebaantjes gevonden bij orgelbouwers. Een mooie bijvangst, want ook dat is een ambacht waar meer jonge mensen welkom zijn.

Op Koningsdag, 27 april, strijkt StayTuned voor de tweede keer neer in de provincie Groningen. In samenwerking met Stichting Gezamenlijke Orgelcommissies Het Hogeland (SGOHH) zijn de tieners welkom bij de prachtige orgels in Leens en Uithuizen.

Kent u tieners die dit geweldig zouden vinden, of krijgt u zelf al zin om op deze orgels te spelen? StayTuned staat open voor jongeren tussen circa 12 en 18 jaar die al een paar jaar orgel of piano spelen. Opgeven kan via een email naar info@staytuned.nu! Op www.staytuned.nu is alle informatie te vinden over het project. Donaties kunnen we goed gebruiken en ook daarvoor kunt u op deze pagina terecht.

Peter Ouwerkerk is organist met een internationale concertpraktijk die hem behalve in alle Europese landen al vele keren tot in Rusland en China bracht. Hij richtte diverse stichtingen op om zijn ambitie te kunnen verwezenlijken: het orgel ook buiten de bekende domeinen een mooie en veelzijdige toekomst geven, waarbij vooral het stimuleren van jong talent voorop staat. Naast Stichting StayTuned richtte hij Stichting OpenOor op, waarmee samen met Johan Luijmes en Marcel Wierckx innovatieve multidisciplinaire voorstellingen met orgel worden gerealiseerd, zoals ‘Dromen als Messiaen’ (2019-2022) en ‘Klee droomt Bach’ (vanaf 2024). Hij is leider van het Internationaal Orgelfestival Haarlem en voorzitter van de Stichting Jan Pieterszoon Sweelinckprijs. In 2021 ontving hij de Hogenbijl Muziekprijs voor zijn betekenis voor de Nederlandse orgelcultuur. Het prijzengeld van €15.000 werd geheel geïnvesteerd in StayTuned.nu

EEMSDDELTA

In het gebied Eemsdelta mondt de rivier de Eems uit in de Waddenzee. Ook hier vindt u, net als op het Hogeland, veel wierdedorpen. Het gebied grenst immers aan zee, dus de bescherming van de verhoogde heuvels was geen overbodige luxe voor de bewoners. In deze wierdedorpen vindt u Middeleeuwse kerken, en eeuwenoude orgels.

Zeerijp, Loppersum en Eenum

Een bijzonder exemplaar vindt u in Zeerijp. Het orgel in de Jacobuskerk dateert oorspronkelijk uit 1651, hoewel het in de huidige vorm grotendeels gereconstrueerd is. Bij de reconstructie is aandacht geweest voor de oorspronkelijke klank: het staat in midden-tonstemming, waarin sommige akkoorden loepzuiver klinken terwijl andere samenklanken juist vals zijn. Tegenwoordig staan toetsinstrumenten niet standaard in midden-tonstemming, maar muziek uit de 17e en 18e eeuw werd veel vaker geschreven in deze stemming. Composities uit die tijd komen daarom extra goed tot hun recht in Zeerijp.

Vlakbij Zeerijp ligt Loppersum, met de indrukwekkende Petrus en Pauluskerk. Onder de gewelven van de kerk prijkt een imposant orgel: groot, versierd met glanzend bladgoud, wat prachtig afsteekt tegen de olijfgroene kleur. In 2019 werd het orgel gerestaureerd na aardbevingsschade, maar het kent zijn oorsprong in 1562, zoals het opschrift op de orgelkast onthult, en heeft misschien zelfs nog oudere componenten, uit de vijftiende eeuw.

Iets oostwaarts ligt Eenum. Een klein dorp (het telt slechts 100 inwoners), maar met een groots orgel: een exemplaar uit 1704 van de befaamde orgelbouwer Arp Schnitger. De drie dorpen vormen samen een driehoek (Loppersum boven, Zeerijp linksonder, Eenum rechtsonder) en liggen op gunstige afstand van elkaar. Als inwoner van één van de dorpen, of van een nabijgelegen plaats, kunt u van juni tot september maandelijks genieten van een orgelconcert. Voor liefhebbers van (orgel)muziek of interesse in kerkgebouwen die verder wonen is dit de ideale mogelijkheid om beter bekend te raken met dit gebied, de orgels en de kerken.

Zeerijp, Loppersum, Eenum

Programma

30/6 Loppersum	Peter Westerbrink
14/7 Zeerijp	Gwendolyn Toth
25/8 Zeerijp	Henk de Vries
15/9 Eenum	Robert Koolstra + klavecimbel

Farmsum

Verder naar het oosten, tegen de Eems aan, ligt Farmsum. In de hervormde kerk staan twee orgels: het Meijerorgel (koororgel) en het hoofdorgel: het beroemde Lohmanorgel. Orgelbouwer Nicolaas Antonie Lohman vervaardigde het orgel in 1829. Het is niet alleen een genoegen om het orgel te beluisteren, maar ook om het te aanschouwen, vanwege het sierlijke houtsnijwerk aan het orgelfront van Anthonie Walles (1790-1845) en de gipsen

Schnitgerorgel Eenum (foto: Jelte Oosterhuis)

Donateursmiddag Stichting Groningen Orgelland

Op 24 augustus houdt de Stichting Groningen Orgelland (SGO) een zogenaamde donateursmiddag. Alle donateurs van de SGO worden van harte uitgenodigd deze middag bij te wonen, maar andere belangstellenden zijn ook van harte welkom. De stichting bestaat in 2024 55 jaar en de bedoeling van de middag is om de contacten tussen de stichting en de donateurs en andere belangstellenden te onderhouden en te versterken. Dat gebeurt met een muzikale middag in de kerk van het Pelstergasthuis in Groningen. De organisten en klavecijnisten Vincent van Laar en Pieter Dirksen verzorgen de middag met als middelpunt de componist Matthias Weckmann wiens sterfjaar 350 jaar geleden wordt herdacht. Het klavecimbel en het orgel van de Pelstergasthuiskerk worden bespeeld met werken van Matthias Weckmann en tijdgenoten. Ook is er een voordracht over het leven en werk van Weckmann met ook aandacht voor zijn relatie met Johann Jacob Froberger (componist, klavecijnist en organist) en Constantijn Huygens (onder andere dichter, geleerde en componist)

Matthias Weckmann (1616-1674) was een Duitse componist en organist uit de vroege barokperiode. Hij werd geboren in Niederdorla in Thüringen en groeide op in een muzikale omgeving. Weckmann staat bekend om zijn bijdragen aan de Noord-Duitse school, een stroming binnen de Duitse barokmuziek die veel raakvlakken heeft met de orgelcultuur in Groningen. Weckmann kreeg zijn muzikale opleiding onder andere van Heinrich Schütz, een prominente Duitse componist uit dezelfde periode. Hij was ook organist in verschillende steden, zoals Dresden, Hamburg en Lübeck. Lübeck was destijds een belangrijk centrum voor muzikale activiteit en Weckmann werkte daar naast andere invloedrijke musici zoals Franz Tunder en Dietrich Buxtehude.

Belangrijk voor hem was de kennismaking met de klavecimbelvirtuoos Johann Jacob Froberger in de winter van 1649/50. Ze ondernamen een in die tijd gebruikelijke (muziek)wedstrijd en raakten goed bevriend. Froberger gaf Weckmann nader inzicht in de Zuidduitse stijl met zijn Franse en Italiaanse invloeden. Ook is de relatie tussen Constantijn Huygens en Froberger van belang. Zij voerden een vrij intensieve correspondentie. In 1655 werd Weckmann organist van de Hamburgse St. Jacobikerk. Weckmanns muziek kent veel aspecten maar ook tegenstrijdigheden: weerbarstig, kunstig, lieflijk en visionair tegelijk. Het accent van de middag zal, gelet op de instrumenten, uiteraard meer op het kamermuzikale gedeelte van het muzikale oeuvre van Weckmann liggen.

Evenement	Donateursmiddag SGO
Wanneer	24 augustus 2024
Plaats	Pelstergasthuiskerk, Pelsterstraat 39, 9711 KH Groningen
Tijd	13.00 - (plm) 16.30 uur
Entree	gratis voor SGO donateurs, € 10,- voor belangstellenden (tenzij men SGO donateur wordt)

Farmsum

Programma

18/05	Erwin Wiersinga
22/06	Henk de Vries thema: Mendelssohn
20/07	Eeuwe Zijlstra thema: Jan Zwart/Feike Asma
17/08	Sander Booij
14/09	Sietze de Vries
26/12	Leonore Lub en Peter Westerbrink thema: kerstconcert

beelden op het rugwerk. Dit bijzondere orgel wordt in de zomermaanden (mei tot en met september) maandelijks bespeeld.

Excursie Stichting Orgeldelta i.o. 21 september 2024

In 2024 starten verschillende orgelcommissies en stichtingen die zich inzetten voor orgels in de gemeente Eemsdelta een intensieve samenwerking. In deze gemeente is een schat aan historische orgels te vinden en deze schat wil Stichting Orgeldelta i.o. van harte promoten.

De samenwerking houdt in dat er gezamenlijk bijzondere projecten worden georganiseerd, zoals excursies, vormen van cross-over, themaconcerten waarin een componist centraal staat en grootschalige evenementen.

Het eerste evenement waar Stichting Orgeldelta i.o. zich wil voorstellen en promoten is in de vorm van een excursie op zaterdag 21 september 2024. We rijden met een luxe touringcar naar vier grootse kerken en orgels in de gemeente Eemsdelta, waarbij er onderweg wat verteld wordt over de geschiedenis van het landschap en de kerken. In iedere kerk wordt over het interieur van de kerk en het orgel verteld, waarna het instrument wordt gepresenteerd.

Deze excursie wordt geleid door historicus Reint Wobbes en organist/orgeladviseur Henk de Vries.

Meer informatie is te zijner tijd te vinden

via de Orgelagenda van Erfgoedpartners en social media.

OOST-GRONINGEN

Vlak onder Eemsdelta ligt Oost-Groningen. Dit gebied omvat het Oldambt, de Groninger Veenkoloniën en Westerwolde.

Oldambt: Muziek en Monument

Het Oldambt, ooit op de zee veroverd land, kent bijzondere kerken. Sommige dateren uit de Middeleeuwen, andere zijn jonger, maar allemaal zijn ze van grote waarde voor de plaatselijke gemeenschap.

Op zaterdag 8 juni kunt u in het Oldambt een bezoekje wagen aan het eendaagse festival Muziek en Monument. De orgelcommissies van Finsterwolde, Midwolda, Oostwold en Nieuwolda hebben samen met de Stichting Hintsorgel de handen ineen geslagen om dit unieke erfgoed in te zetten als podium voor dit eendaagse muzikfestival. Diverse muzikanten blazen samen met vrijwilligers en plaatselijke ondernemers de kerken en dorpen op die dag volop leven in.

Tijdens het festival zijn er vier verschillende optredens van musici met een repertoire van Bach tot The Beatles en genres van Cash tot Folk met als verbindende factor de Grunneger sproak (Groninger taal).

Oostwold

In Oostwold treedt Diederik Nomden op in een monument in de stijl van de Amsterdamse school. Diederik Nomden, opgegroeid in Oostwold, woonachtig in Amsterdam, is leadzanger van The Analogues, een band die het Beatles-repertoire speelt en in het theater brengt. Diederik Nomden is al meer dan twee decennia professioneel muzikant. Vanaf de jaren negentig is hij actief als zanger, toetsenist en gitarist voor bands als Redivider, Johan en Daryll-Ann en speelde hij in de begeleidingsband van bijvoorbeeld Bertolf en Ellen ten Damme. In Oostwold begeleidt hij zichzelf op piano en vertolkt muziek van de Beatles.

Finsterwolde

In Finsterwolde speelt The Northern Consort oude muziek, van begin 17e tot begin 19e eeuw, op authentieke instrumenten. Het ensemble brengt de muziek op spannende en frisse wijze. De akoestiek van de Stefanuskerk zal het optreden van deze instrumentalisten tot een sprankelende ervaring maken voor de bezoekers.

Nieuwolda

In Nieuwolda kunt u luisteren naar folkzangeres en gitarist Linde Nijland en multi-instrumentalist Bert Ridderbos. De ruim 300 jaar oude kerk van Nieuwolda vormt het podium. Nijland, 'de beste Folkzangeres van Nederland' vult de ruimte met haar prachtige stem en wordt hierbij begeleid door Ridderbos op een scala aan instrumenten: gitaren, banjo, cittern en accordeon. Niet versterkt maar in samenspel met de akoestiek van het eeuwenoude gebouw.

Midwolda

In Midwolda worden twee schijnbare tegenpolen met elkaar verenigd: orgel en countrymuziek. Een nieuwe versie van de voorstelling 'Cash in de kerk' is te zien en te horen. 'Cash in de kerk' werd eerder georganiseerd in Midwolda. Klassiekers van Johnny Cash worden daarbij vertaald naar het Gronings. Organist Ludolf Heikens begeleidt op het Hintsorgel zanger Alex Vissering en rapper Olaf Vos. In boeiende verhalen, liedjes en melodieën presenteert Alex Vissering 'Cash in de kerk' het leven en werk van de beroemde Amerikaanse countryzanger Johnny Cash in samenwerking met de band VanDeStroat.

Het festival Muziek en Monument brengt de schoonheid van het Oldambtster erfgoed samen met prachtige muziek van Groningse talenten. Een festival waarin de verscheidenheid aan muziekstijlen wordt weerspiegeld in de bouwstijlen van de monumentale woldkerken. Vier podia worden met elkaar verbonden in het fris groene Groningse landschap van de lente. Met tussendoor tijd om te genieten van een lunch of versnapering in de lokale horeca.

Van links naar rechts Alex Vissering, Olaf Vos en Ludolf Heikens in de kerk van Midwolda met op de achtergrond het Schnitger/Freytagorgel (foto: Jelte Oosterhuis)

Bellingwolde

Behalve het muzikfestival in het Oldambt is er nog meer te moois beluisteren in Oost-Groningen. In Bellingwolde, aan de grens met Duitsland, kunt u in de protestantse Magnuskerk een reeks orgelconcerten bezoeken die worden uitgevoerd op het Schnitger-Freytag-Organ.

Noordbroek

Dit jaar start er een actie om het beroemde Noordbroekster Schnitgerorgel zijn oude klankkroon terug te geven. Ergens na 1850 verdwenen drie registers uit het Rugpositief (Octaaf 2, Sesquialter, Scherp) die de klankkroon van het orgel vormen. In 1955 werden ze met de kennis van toen op respectabele wijze gereconstrueerd. Maar met de kennis van nu vallen ze letterlijk en figuurlijk uit de toon. Ze sluiten niet goed aan op het hoofdwerkplenum. De kerk van Noordbroek gaat dit jaar dicht voor een restauratie van de eveneens wereldberoemde gewelwschilderingen. De orgelcommissie van Noordbroek wil de heringebruikname van het kerkgebouw,

Orgel Zuidbroek (foto: HuismanMedia)

ergens in 2025, aangrijpen om dan ook de genoemde registers, gereconstrueerd in de stijl van Arp Schnitger, te presenteren. Daarom is er een wervingsactie gestart. Een van de mogelijkheden om dit project te ondersteunen is door het aanschaffen van een CD, ingespeeld door Leonore Lub en Peter Westerbrink waarvan de opbrengst volledig naar het project gaat. Voor informatie over het bestellen van de CD kunt u mailen naar: orgelprojectnoordbroek@ziggo.nl. Mocht u een bijdrage willen geven, dan kan dit op NL69 ABNA 0486 1143 33 t.n.v. Stichting Oude Groninger Kerken onder vermelding van 'orgelproject Noordbroek'. Ook Erfgoedpartners verkoopt de CD via haar webshop, waarbij de volledige opbrengst ten goede komt aan de wervingsactie.

Bellingwolde

Programma

- 9/6 Christelijk Mannenkoor
Stadskanaal onder leiding
van H. Kool
- 8/7 (19.30u) Orgelconcert
Gert van Hoef
- 11/8 Orgelconcert Thorsten Ahlrichs
(Organist St Cosmaekirche Stade
Duitsland)
- 15/9 Orgelconcert Darija Schneiderova
en Winfried Dahlke (Organeum)
Weener (Duitsland)
- 13/10 Kamerkoor Magnificat
- 10/11 Orgelconcert Peter Westerbrink
(Organist Akerk Groningen/
Noordbroek)
- 15/12 Kerstconcert Northern Voices

Alle concerten vinden 's zondags om 16.00 uur plaats tenzij anders aangegeven.

Zuidbroek

Programma

- 12/5 Henk de Vries
aanvang 16.00 uur
Thema: Veni creator spiritus
- 23/6 Gwendolyn Toth
aanvang 16.00 uur
Kaarslichtconcert
Bach bij Kaarslicht – Het
traditionele kaarslichtconcert
op de sterfdag van JS Bach
- 28/7 Henk de Vries
aanvang 22:00 uur
Zomerklanken in Zuidbroek/
Schnitger Weekend Arrangement
- 31/8 Eeuwe Zijlstra
aanvang 20:00 uur
- 1/9 Henk de Vries
aanvang 16.00 uur

Zuidbroek

Vijf minuten rijden naar het zuiden en u komt in Zuidbroek, waar nog zo'n mooi orgel lonkt. Een Schnitger-Freytagorgel uit 1795 welteverstaan. Van mei tot september kunt u elke maand terecht in de Petruskerk om ernaar te luisteren. Op 28 juli vindt het traditionele kaarslichtconcert plaats op de sterfdag van Bach. En ook kunt u genieten van Zomerklanken in Zuidbroek tijdens het Schnitger Weekend Arrangement op 31 augustus en 1 september. Het orgel wordt bespeeld door respectievelijk Eeuwe Zijlstra en Henk de Vries.

Stadskanaal

Programma

- 5/4 Sietze de Vries
aanvang 20:00 uur
- 17/5 Leonore Lub
aanvang 20:00 uur
- 6/9 Harm Hoeve
aanvang 20:00 uur
- 18/10 Rien Donkersloot
aanvang 20:00 uur

Stadskanaal

Ooit werd het stadskanaal met de hand gegraven: een heimelijk besluit van de Stad Groningen in 1756. De reden: Groningen beheerde destijds de turfhandel en wilde ook een slaatje slaan uit het Drentse veen. Het kanaal lag op de grens tussen Drenthe en Groningen en de Groningers konden het veen via het water vervoeren. Het kanaal zorgde nadien voor een enorme bevolkingsgroei in Stadskanaal (én voor onenigheid met de Drenten). Stadskanaal is, zeker ten opzichte van de veel oudere wierdedorpen in het noordelijke deel van de provincie Groningen, dus relatief jong te noemen. Een Middeleeuwse kerk is hier dan ook niet te vinden, maar wél een orgel waarop in het orgelseizoen met regelmaat een concert plaatsvindt.

In De Lichtbron in Stadskanaal kunt u dit jaar vier keer aanschuiven voor een paar fraaie orgelconcerten. De kerk is een aantal jaren geleden verbouwd en sindsdien is de akoestiek in kwaliteit sterk verbeterd.

Carillonbespelingen in de provincie Groningen 2024

Het klokkenbestand in de provincie Groningen omvat ruim 1000 klokken. Een aanzienlijk cultureel bezit, dat kan worden opgedeeld in ruim 400 luidklokken en circa 600 speelklokken. Deze speelklokken vormen het klinkende deel van zeven met de hand bespeelde en 27 automatisch-klinkende carillons. Waar luidklokken vooral een signaalfunctie vervullen, hebben carillons daarnaast ook een muzikale inbreng. Het handmatig bespeelde carillon (ook wel beiaard genoemd) is zelfs het enige volwaardige muziekinstrument van Nederlandse oorsprong. In 2014 is de beiaardcultuur in Nederland geplaatst op de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland.

De Stichting Klokkenspel Groningen (S.K.G., opgericht in 1993), het samenwerkingsverband tussen plaatselijke beiaard- en luidklokkeninstanties in de provincie Groningen, heeft als doelstelling bekendheid te geven aan dit belangwekkende klokkenbezit. Een CD met opnames van alle zeven carillons in de provincie Groningen is te bestellen voor € 5,- bij het secretariaat van de S.K.G.: Parallelweg 4, 9986 ST Beerta of via info@stichting-klokkenspel-groningen.nl.

Open Toren-dag

De jaarlijkse Open Toren-dag valt dit jaar op zaterdag 8 juni. Op die dag zijn tussen 13.00 en 16.00 uur de carillons in de torens te Appingedam, Groningen (Martini, vanaf 11.00 uur), Heiligerlee, Middelstum, Veendam en Winschoten gratis te bezichtigen. Deskundige beiaardiers zijn aanwezig om uitleg te geven over de instrumenten en het beiaardspel te demonstreren. Op die middag is, dankzij de medewerking van vele vrijwilligers, ook een groot aantal torens met interessante luidklokkensembles te bezichtigen. U kunt natuurlijk ook van de gelegenheid gebruik maken om van de fraaie uitzichten te genieten. Via de pers en andere media wordt informatie verstrekt over opengestelde torens. Ook op Open Monumentendag (14 en 15 september) zijn sommige carillons te bezoeken.

Excursie

De jaarlijkse excursie van de Stichting Klokkenspel Groningen vindt begin oktober plaats. Voor iedere belangstellende is deze tocht gratis. Als deelnemer neemt u uw eigen vervoer mee. De tour voert naar enkele carillons en recent gerestaureerde luidklokken in Fivelingo. Voor nadere informatie en voor opgave voor deze excursie kunt u terecht bij het secretariaat van de SKG.

Beiaardbespelingen in 2024

Appingedam, Nicolaïtoren (www.museumstadappingedam.nl/stichting-damster-klokkenspel)

april t/m september wekelijks op zaterdag, 11.00 uur: Adolph Rots

bijzondere bespeling: Adolph Rots

6 juli, 27 juli, 17 augustus 15.00 uur: 'zomerconcerten op zaterdagmiddag'

Groningen, Martinitoren (www.martincarillon.nl)

wekelijks op dinsdag, 12.00 uur: Bob van der Linde en zaterdag, 11.00 uur: Maurits Bunt

bijzondere bespeling:

27 april ochtend: Koningsdag

10 juni 11.00 – 17.00 uur: Open Toren-dag in samenwerking met het Groninger Klokkenluiders Gilde

28 augustus ochtend: 'Bommen Berend'

9 september 11.00 – 17.00 uur: Open Monumentendag

4 oktober: BeiaardDIERENDag

11 november: 'Sint Maarten'

12 en 19 december 19.00 uur: Kerstspecial

Groningen, Academietoren

wekelijks gedurende het academisch jaar op dinsdag, 10.00 uur: Bob van der Linde

bijzondere bespeling: Bob van der Linde

Sluiting Academisch jaar: nader aan te kondigen.

2 september 15.00 uur: opening Academisch jaar

Heiligerlee, Klokkengieterijmuseum (www.museaheiligerlee.nl/klokkengieterijmuseum)

incidentele bespeling, nader aan te kondigen

Middelstum, Hippolytustoren (www.carillonmiddelstum.nl)

op de eerste zondag van de maand, 14.00 uur: Henk Veldman

bijzondere bespeling: Henk Veldman

19 mei, 21 juli, 18 augustus, 29 september, 26 december 14.00 uur

8 juni 13.00-17.00 uur: Open Toren-dag

14 september 10.00-17.00 uur: Open Monumentendag

26 december 14.00 uur: Kerst

concerten op zondagmiddag: gastbeiaardiers

zondag 23 juni 16.00 uur: Jeroen Heijungs

zondag 25 augustus 16.00 uur: Dina Verheijden

Veendam, toren Grote Kerk (www.stichtingcarillonveendam.nl)

wekelijks op donderdag, 14.00 uur: Vincent Hensen-Oosterdijk

bijzondere bespeling: Vincent Hensen-Oosterdijk

2 mei 14.00 uur: 'tussen Koningsdag en Bevrijdingsdag!'

8 juni 14.30 uur: Open Toren-dag

14 september 14.30 uur: Open Monumentendag

31 oktober 14.00 uur: 'Allerzielen'

28 november en 5 december 14.00 uur 'Sinterklaas'

12 en 19 december 14.00 uur: 'Kerst'

Winschoten, Olle Witte

vrijdag, 16.00 uur: Vincent Hensen-Oosterdijk

1 e en 3 e donderdag in januari t/m juni en september t/m december

bijzondere bespeling: Vincent Hensen-Oosterdijk

2 ('tussen Koningsdag en Bevrijdingsdag!'), 17 en 31 mei

8 (13.00 uur Open Toren-dag), 14 en 28 juni

5 juli

30 augustus

13, 14 (13.00 uur Open Monumenten-dag) en 27 september

4 oktober: 'Dierendag'

1 (Allerzielen) en 29 november: 'Sinterklaas'

20 december 12.00 uur: 'Kerst'

Kerk en borg Uithuizen: onlosmakelijk verbonden

Zoals in het verleden in Groningen – maar ook elders – gebruikelijk was, bestond er vaak een sterke band tussen de plaatselijke kerk en een nabije borg of landhuis. Dat was in Stad en Lande bijvoorbeeld het geval bij Nienoord en Midwolde, Dijksterhuis en Pieterburen en Verhildersum en Leens. In dit geval gaat het bij Uithuizen om de band tussen de Jacobikerk en de Menkemaborg, in het verleden onder de Alberda's van Menkema. Zo'n tien jaar geleden is die band hernieuwd op speciale wijze. Die bestaat er in dat er op of omstreeks de zonnwende (21 juni) een 'duo-concert' wordt georganiseerd in kerk en borg.

Dit 'duo-interview' over de 'Zonnwendeconcerten' is met de organisatoren Bouwe Luurtsema, secretaris van de Stichting Arp Schnitgerorgel Uithuizen en Afiena van IJken, directeur van de Menkemaborg. De concerten vinden plaats op twee locaties: de Jacobikerk en de Menkemaborg.

Het eerste deel van het vraaggesprek vindt plaats in de Jacobikerk. Die is nu nog gesloten, maar vanaf Tweede Paasdag tot de tweede zaterdag in oktober weer dagelijks geopend. Buiten die periode kan de sleutel worden gehaald bij een sleuteladres.

In de kerk lijkt het – zo constateert Afiena – (nog) kouder te zijn dan buiten. De buiten-temperatuur is plots flink opgelopen, maar in de kerk is dat nog niet het geval...

De band tussen borg en kerk

Er bestond wat betreft Uithuizen vanouds

een band tussen kerk en borg met de daar wonende familie, de Alberda's van Menkema en hun voorgangers. De borgheer was 'collator' van de kerk. Dat was een functie verbonden aan een – al in de katholieke periode geldend, en bij de invoering van het protestantisme voortgezet – recht, gebaseerd op grondbezit met zeggenschap over de kerk en het recht om een predikant te benoemen. Vaak was dat recht verdeeld over meerdere grondbezitters die gezamenlijk beslisten over een predikantsbenoeming, maar soms was er een 'unicus collator', iemand die alleen stemrecht had en zo de gang van zaken bepaalde. Dat laatste was ook het geval bij de Alberda's van Menkema.

Tastbare voorbeelden

Bouwe leidt rond en toont verschillende tastbare voorbeelden van de band tussen kerk en borg. De familie had een – door

Bouwe Luurtsema en Afiena van IJken in het koor van de Jacobikerk Uithuizen

hen bekostigde – herenbank (1703) op de scheiding van schip en koor, dwars tussen de zijwanden van het schip, waaronder de doorgang tussen beide delen is. Deze 'skybox', zoals Bouwe de bank lachend betitelt, is qua niveau boven de kerkvloer nog hoger dan de preekstoel, zodat de positie van de borgheren ten opzicht van de predikant – en al helemaal het volk – duidelijk tot uitdrukking komt. De Alberda's hadden een eigen toegang via een deur aan de noordzijde. In het koor bevindt zich de grafkelder van de familie en in de zijbeuk herinneren rouwborden aan de vroegere borgbewoners. Voorts is er de fraai gesneden preekstoel (1713), vervaardigd door het bekende Groninger duo: de 'schrijnwerker' (meubelmaker) en bouwmeester (architect) Allert Meijer en de beeldhouwer Jan de Rijk. En ook wat dat betreft is er een band met de borg, want beiden waren tevens betrokken bij de verbouwing van de borg, begin 18de eeuw.

Schnitgerorgel

Maar het topstuk, naast de preekstoel, is het fraaie Schnitgerorgel (1700) waaraan de Alberda's, naast de bevolking van Uithuizen, een financiële bijdrage hebben geleverd. Het

was de heer van Menkema die de opdracht voor de bouw van het orgel aan Arp Schnitger gegeven heeft. Waarschijnlijk vond ondertekening van het bewaarde contact plaats op de Menkemaborg. Allert Meijer en Jan de Rijk hebben ook gezamenlijk aan de bouw van de kassen van dit orgel gewerkt.

Het is één van de orgels, samen met onder meer die van Uithuizermeeden, Noordbroek en Warffum, waar orgelstudenten kunnen spelen en studeren in het kader van hun conservatoriumopleiding onder leiding van Sietze de Vries en Erwin Wiersinga. Het betreft orgelstudenten uit Nederland, maar ook uit Spanje, Italië, Tsjechië, Denemarken, Zwitserland, Duitsland, Amerika, Zuid-Korea en Denemarken. Andere dergelijke opleidingen zijn in Hamburg, Italië, Tsjechië en Basel. Het Schnitgerorgel van Uithuizen speelt volgens Bouwe licht en perfect. 'Wat dat betreft is het precies het orgel dat je nodig hebt voor je studie. Bernhardt Edskes heeft een perfecte restauratie uitgevoerd. Uit de hele wereld komen organisten graag in Uithuizen spelen.' Hij vertelt hoe een student speciaal wilde komen wonen in Uithuizen om zoveel mogelijk het orgel te kunnen bespelen: 'Hij vroeg mij

Bouwe en Afiena in de herenbank

om woonruimte, Ik heb voor hem bemiddeld door woonruimte boven de schoenenzaak, hier vlakbij de kerk te regelen.’

Hoe zijn de ‘zonnwendeconcerten’ tot stand gekomen?

Inmiddels gaat het om een traditie van zo’n tien jaar met jaarlijks een concert op beide orgels. Want behalve het fraaie Schnitgerorgel in de Jacobikerk is er het bijzondere kabinetorgel in de grote zaal op Menkema.

Nadat beide orgels waren gerestaureerd, ontstond bij het bestuur van de Stichting Arp Schnitger-orgel Uithuizen, en de voorganger van Afiena, Ida Stamhuis namens de Menkemaborg, het idee om gezamenlijk een concert te organiseren en op die wijze de oude band tussen kerk en borg te doen herleven. Het werd een ‘zonnwendeconcert’.

Zoals bij zoveel culturele evenementen goiede ‘corona’ roet in het eten en lag alles twee jaar stil, maar daarna pakten Bouwe en Afiena de draad weer op.

Waarom een ‘zonnwendeconcert’?

De connectie met de ‘zonnwende’ lijkt te duiden op een ‘heidens’ ritueel. Afiena en Bouwe

leggen uit dat het tijdstip van een concert op of omstreeks de langste dag een praktische achtergrond heeft. Kerk en borg zijn dan overdag geopend. In de kerk kan op de middag een orgelconcert plaatsvinden, maar tijdens openingsuren overdag op Menkema is dat praktisch niet doenlijk. Zo ontstond het idee om ’s avonds een concert met het kabinetorgel in de borg te organiseren. Daar wordt na openingstijd de grote zaal omgebouwd tot een concertruimte met veertig stoelen. Omdat er weinig licht is in het gebouw – daarom wordt de borg in het najaar al om vier uur ’s middags gesloten – is dat goed mogelijk op een lange zomeravond. Het mooie is dat de concertgangers dan ook nog iets meekrijgen van de sfeer met een invallende schemering. Tussen beide concerten in is er een warm buffet. Dit jaar vindt dat plaats in de Jacobikerk.

Menkemaborg

Na het gesprek en de rondleiding in de kerk vertrekken we naar de Menkemaborg, waar warme koffie wacht in het kantoor van Afiena op de bovenverdieping. De borg gaat, zoals op een bordje bij de ingang van de borg staat aangegeven, per 1 maart weer open.

Ondertussen wordt er tot dan druk gewerkt om het interieur en de omgeving weer gereed te maken voor de bezoekers. In de borg is dat duidelijk merkbaar. Bij binnenkomst is er meteen de geur van boen- of wrijfwas en schoonmaakmiddelen. In de grote zaal staat een verlaten stofzuiger... Meubels zijn afgedekt met witte doeken en elders staat een tafel met allerlei voorwerpen van het rariteitenkabinet, zoals een struisvogelei en een doosje met ‘schildpad’-bekleding.

Kabinetorgel

Na de koffie gaan we naar het kabinetorgel (1777) in de grote zaal. Het is gebouwd door Jan Jacob Vool en Hermanus Adolphus Groet. Binnen het borginterieur is het een bijzonder onderdeel, dat voorheen dienst deed bij de Doopsgezinde Gemeente van Zijldijk. Toen die in 1935 een nieuw orgel kreeg, schonk het kerkbestuur het kabinetorgel aan de borg. Afiena vertelt dat het orgel aanvankelijk nog niet bespeelbaar was. ‘Achter één deur zat niets. De orgelpijpen lagen op zolder’. Na een restauratie is het sinds 2011 weer bespeelbaar.

De zonnwendeconcerten

Ondertussen zijn veel mensen met deze concerten bekend. Sommigen plannen zelfs hun vakanties zo dat ze erbij kunnen zijn. Het tijdstip is ook gunstig, want voor de grote zomervakantie. Soms is er met deze bezoekers ook verder contact.

De concertbezoekers komen niet alleen uit de nabije omgeving en de regio, maar uit heel Nederland en zelfs daarbuiten. Bouwe noemt iemand die speciaal uit Amerika overkwam. Afiena vult aan dat er vandaar ook orgelreizen zijn georganiseerd met organist Sietze de Vries. Die worden deels gecombineerd met een bezoek aan Menkema. En de borg heeft ook bezoek gehad van nazaten van Groet, één van de bouwers van het kabinetorgel.

‘Marktconcerten’

Naast het jaarlijkse ‘Zonnwendeconcert’ zijn er daarna nog de ‘Marktconcerten’ in de Jacobikerk. Daarbij bespeelt zo’n zestal organisten het Schnitgerorgel, waaronder een aantal orgelstudenten dat studeert bij Sietze de Vries en Erwin Wiersinga. In het vorige

jaar werkten kerk en borg ook samen bij deze concertreeks. Afiena: ‘Toen kwam er een orgelstudent uit Zwitserland samen met een vriendin die cello speelde.’

De lijntjes zijn heel kort, maar niet alles lukt altijd. Zo was er zowel in de kerk als op de borg een concert met inloop en doorloop. De grote zaal in de Menkemaborg bleef ingericht, zoals gebruikelijk was voor publieksbezoek. Vanwege de beperkte ruimte in de hal waren er daarom geen zitplaatsen. Voor mensen die moeilijk ter been waren, betekende dat een tegenvaller. Dat was een leermoment voor een volgende keer. Daarom vindt dit onderdeel van het Zonnwendeconcert ’s avonds plaats.

Bijzondere invulling van de zonnwendeconcerten

De Menkemaborg en de Stichting Arp Schnitgerorgel Uithuizen proberen ieder jaar weer een bijzondere invulling aan het concert te geven en te variëren met begeleidingsinstrumenten. Afiena: ‘De laatste keer was dat echt bijzonder met Sietze de Vries in combinatie met een saxofoonkwartet op de zaterdag. Het was voor mij een lange dag met verscheidene verplichtingen thuis, maar ik zat bij het concert op het puntje van mijn stoel.’ Bouwe: ‘Bij het komende zonnwendeconcert hebben we luitist Mike Fentoss samen met de organist Tymen Jan Bronnda van het Luthers Bach Ensemble; daar hebben we hoge verwachtingen van.’ Afiena vervolgt: ‘Ditmaal is het zonder solist; het kan niet allemaal tegelijk.’ Bouwe besluit: ‘En natuurlijk werkt de Stichting Arp Schnitgerorgel Uithuizen mee aan het muzikfestival de Tsjechische week, eind april van dit jaar.’

Afiena en Bouwe bij het kabinetorgel in de grote zaal van de Menkemaborg

Nieuw elan in de Akerk zet ook het Schnitger-orgel weer in de spotlights

Tekst: Elsbeth Mulder | Beeld: Daria Vinogradova

Schitterend erfgoed midden in de stad, maar de deur is bijna altijd dicht: dat was de Akerk. Maar sinds een paar jaar is het tij gekeerd. Kleurrijke exposities en drukbezochte evenementen laten het gebouw weer leven. De deuren staan open, voorbijgangers lopen nieuwsgierig naar binnen en veel vaker dan niet klinkt ook het beroemde Schnitger-orgel.

Het nieuwe beleid komt uit de koker van ‘Groninger Kerken’ die eigenaar is van de kerk. Projectleider Marius Breukink heeft de uitdaging met beide handen aangegrepen:

‘Ons uitgangspunt is dat cultureel erfgoed gebruikt moet worden’, vertelt hij. ‘Een gebouw als de Akerk biedt zo veel mogelijkheden: als interessant historisch object, als tentoonstellingsruimte, als locatie voor evenementen en als concertkerk met een echt prachtige akoestiek. We zijn nu al een tijdje bezig om al deze aspecten samen te brengen en elkaar te laten versterken; het orgel is een heel belangrijk onderdeel van het verhaal van de kerk en dat willen we ook laten horen, zo vaak mogelijk.’

Voor de Akerk-organisten Peter Westerbrink en Leonore Lub is de nieuwe aanpak een welkome verandering.

‘In het verleden moesten we het allemaal zelf doen’, blikt Westerbrink terug, ‘dat was prima – we waren niet anders gewend – maar het was wel heel zakelijk.’

‘Het is nu veel leuker geworden,’ vindt Lub. ‘We maken deel uit van een enthousiaste groep mensen die hetzelfde doel voor ogen hebben. Daardoor krijgen we steeds meer ideeën en lukt het beter om het orgel op allerlei manieren te laten bespelen en ook een breder publiek te trekken.’

Studenten

Een van die manieren is de samenwerking met de orgelklas van het Prins Claus Conservatorium.

Westerbrink vertelt:

‘We hebben de studenten gevraagd of ze een concert willen geven en in ruil daarvoor mogen ze studeren op het orgel. Het Akerk-orgel is niet gemakkelijk om te bespelen, maar als je je ervoor openstelt dan kun je ontzettend veel leren van dit instrument. En de studenten willen dat graag, gelukkig? Wie deze studenten wil horen spelen, kan in de zomerperiode terecht op de zaterdagmiddag, bij de Marktconcerten. Je kunt zo binnenlopen, rechtstreeks van de zaterdagmarkt bij wijze van spreken.’

Minimal music

Ook nieuw zijn de thema-concerten waarbij een componist of bijvoorbeeld een speciale feestdag centraal staat. Op het programma staan een concert rond de ‘minimal music’ van componist Jan Welmers – gegeven door Leonore Lub zelf –, een Sinterklaasconcert, een Nieuwjaarsconcert op Nieuwjaarsdag en een Driekoningenconcert.

Van links naar rechts: Peter Breukink, Leonore Lub, Marius Breukink

‘Leuke, inspirerende concerten’, zegt Westerbrink. ‘Neem het Sinterklaasconcert, dat wordt een echt familiegebeuren met de bekende Sinterklaasmelodieën en een quiz waarbij je kunt raden welk liedje je hoort.’

Breukink voegt toe: ‘Zo’n concert past ook helemaal in die nieuwe toegankelijkheid van de Akerk, want je trekt een heel ander, vooral jong publiek. En Sint Nikolaas is ook nog eens de beschermheilige van de Akerk, dat maakt het nog mooier.’ Naast alle nieuwe activiteiten kan de trouwe concertbezoeker ook gewoon komen genieten van de Akerk Zomerserie waarvoor dit jaar weer een gevarieerde mix aan bekende en minder bekende organisten is uitgenodigd.

Nieuwe kansen

Zowel Breukink als Westerbrink en Lub hebben veel vertrouwen in de toekomst. ‘We zien nu zoveel nieuwe kansen’, zegt Westerbrink met een brede glimlach. ‘In

onze eigen Akerk maar ook in allerlei samenwerkingsverbanden rondom de Groninger orgels. Met elkaar kunnen we zo de orgels bewaren voor de komende generaties.’

De Akerk is dagelijks geopend van 10.00-17.00 uur, behalve op maandag. Zondag van 12.00-17.00 uur. Kijk voor de evenementen op www.akerk.nl.

Orgelseries in de Akerk

Akerk Zomerserie
op maandag, 20.00u
(vanaf 8 juli)

Marktconcerten
op zaterdag, 15.30u
(vanaf 13 juli)

Thema-concerten
(vanaf 9 november) Zie ook de orgelagenda achterin deze Klankjuwelen.

Dove leerlingen helpen mee bij de doorontwikkeling van het lespakket Orgelkids in Groningen

Tekst en beeld: Kim van Steenwijk

Groningen, bekend als de ‘orgeltuyn’ van Europa, herbergt kerken met prachtige orgels, waarvan sommige zijn vervaardigd door de beroemde orgelbouwer Arp Schnitger uit Hamburg. Het lespakket Orgelkids in Groningen, dat in 2018 werd ontwikkeld door Erfgoedpartners, heeft als doel kinderen vertrouwd te maken met dit culturele erfgoed.

Iedereen kan trillingen voelen

In 2023 kreeg dit lesprogramma een bijzondere uitbreiding. In samenwerking met de leerlingen van de Guyotschool in Haren, werden de lessen geschikt gemaakt voor dove en slechthorende leerlingen. Juist voor deze groep kinderen is het orgel als muziekinstrument heel toegankelijk: de geluidstrillingen zijn bij zo’n groot instrument immers uitstekend voelbaar. Dit gegeven vormde het startpunt om het lespakket een make over te geven.

Hulp van leerlingen

De leerlingen uit de derde klas van de Guyotschool testten de startles, bestaande uit een circuit met proefjes over lucht en geluid, en gaven er feedback op. Dit werd gedeeld met de ontwikkelaar van het lespakket. Deze waardevolle input leidde tot aanpassingen en verbeteringen van het programma.

Niet horen maar voelen

De belangrijkste aanpassing is dat alles wat voor leerlingen in het reguliere onderwijs hoorbaar is, voor dove en slechthorende leerlingen zichtbaar of voelbaar is gemaakt. Dat betekent dat er is gezocht naar manieren om geluid op te vangen door middel van microfoons en zichtbaar te maken met behulp decibelmeters en frequentiemeters. Aan de lampjes en wijzers kunnen de leerlingen zien wat er gebeurt als ze bijvoorbeeld op een fles blazen.

Animatie over Arp Schnitger met voice over in gebarentaal

Naast deze aanpassingen werd een animatie toegevoegd over de zeventiende-eeuwse orgelbouwer Arp Schnitger en het transport van de orgels vanuit Hamburg naar Groningen. Een route die liep via de Waddenzee en het Reitdiep. Deze animatie, gemaakt door de Groningse animator John Croezen en zijn dochter Sophie, werd voorzien van een voice-over in gebarentaal, verzorgd door een leerling van de Guyotschool.

Met ondersteuning van Turkoois, een organisatie gespecialiseerd in het vertalen van gesproken taal naar gebarentaal, werden de teksten omgezet en opgenomen. Het resultaat is een animatie die ook voor dove en slechthorende leerlingen toegankelijk is.

Concertoverzicht orgelconcerten 2024

Onder voorbehoud van wijzigingen, kijk voor actuele informatie op www.erfgoednieuws.nl

Datum	Beiaardier	Aanvang	Locatie	Info
Wekelijks op dinsdag	Bob van der Linde	10:00	Academietoren, Groningen	Beiaardbespeeling, wekelijks op dinsdag om 10:00
Wekelijks op dinsdag	Bob van der Linde	12:00	Martinitoren, Groningen	Beiaardbespeeling, wekelijks op dinsdag om 12:00
Wekelijks op donderdag	Vincent Hensen-Oosterdijk	14:00	Toren Grote Kerk, Veendam	Beiaardbespeeling, wekelijks op donderdag om 14:00
Eens per twee weken op donderdag	Vincent Hensen-Oosterdijk	16:00	Olle Witte, Winschoten	Beiaardbespeeling, eerste en derde donderdag om 16:00 (niet in juli en augustus)
Wekelijks op vrijdag	Vincent Hensen-Oosterdijk	16:00	Olle Witte, Winschoten	Beiaardbespeeling, wekelijks op vrijdag om 16:00
Wekelijks op zaterdag	Maurits Bunt	11:00	Martinitoren, Groningen	Beiaardbespeeling, wekelijks op zaterdag om 11:00
Wekelijks op zaterdag	Adolph Rots	11:00	Nicolaïtoren, Appingedam	Beiaardbespeeling, wekelijks op zaterdag om 11:00
Eerste zondag van de maand	Henk Veldman	14:00	Hippolytustoren, Middelstum	Beiaardbespeeling, eerste zondag van elke maand om 14:00

Datum	Naam	Organist	Locatie	Plaats	Aanvang	Einde
April						
01-04-2024	Passie- en paasconcert	Jochem Schuurman en Agricola consort	Mariakerk	Uithuizermeeden	20:00	
05-04-2024	Presentatieconcert Koororgel		Martinikerk	Groningen	16:00	
05-04-2024	Orgelconcert	Sietze de Vries	De Lichtbron	Stadskanaal	20:00	
06-04-2024	Masterclass	Leo van Doeselaar	Martinikerk	Groningen	13:30	17:00
24-04-2024	Improvisatie Masterclass voor studenten Praags conservatorium	docent: Sietze de Vries	Petruskerk	Leens	10:00	16:00
24-04-2024	Masterclass voor studenten Prins Claus Conservatorium	docent: Pavel Cerny	Martinikerk	Groningen	10:00	16:00
24-04-2024	Tsjechische Week: Openingsconcert	Erwin Wiersinga	Sebastiaankerk	Warffum	20:00	
25-04-2024	Tsjechische Week: Masterclass voor studenten van het Praags Conservatorium	docent: Erwin Wiersinga	Divers	Divers	10:00	14:00
25-04-2024	Tsjechische Week: Orgelconcert, Tsjechië op het Hogeland	Pavel Cerny	Sebastianuskerk	Noordwolde	20:00	
26-04-2024	Tsjechische Week: Dorpsorgels opnieuw ontdekt door de bewoners van het Hogeland	Studenten van het Conservatorium Praag	Diverse kerken	Het Hogeland	20:00	
26-04-2024	Koningsnachtconcert		Lutherse Kerk	Groningen	21:30	
27-04-2024	Beiaardbespeeling		Martinitoren	Groningen	ochtend	
27-04-2024	Tsjechische week: Orgelconcert en jazz	Berry van Berkum (orgel) jazztrio	Dorpskerk	Zuurdijk		
27-04-2024	Tsjechische week: Kennismaken met het orgel en beklimmen toren	Dirk Molenaar	Dorpskerk	Eenrum		
27-04-2024	Tsjechische week: Oude muziek en mooie verhalen	Wietse Ouwejan	Antoniuskerk	Kantens		
27-04-2024	Tsjechische week: Muziekspektakel		Nicolaaskerk	Pieterburen		
27-04-2024	Tsjechische week: Stay tuned, masterclass voor kinderen en tieners (12-18 jaar)	Sietze de Vries en Willeke Smits	Petruskerk	Leens		
27-04-2024	Tsjechische week: Orgelmuziek door borgbewoners en tentoonstelling Ede Staal		Verhildersum	Leens		
27-04-2024	Tsjechische week: Openstelling werkplaats Sicco Steendam + bezoek orgelmuseum		Westerdijkstraat 21	Roodeschool		
27-04-2024	Tsjechische week: Stay tuned, masterclass voor kinderen en tieners (12-18 jaar)	Sietze de Vries en Willeke Smits	Jacobikerk	Uithuizen		
27-04-2024	Tsjechische week: Pijporgel bouwen voor basisschoolleerlingen	Roelof Kuijk	Dorpskerk	Usquert		
27-04-2024	Koningsdagconcert	Mannes Hofsink	Nieuwe Kerk	Groningen	15:00	
27-04-2024	Tsjechische week: Presentatie leerlingen Stay Tuned		Petruskerk	Leens	19:00	19:30
	Tsjechische week: Slotconcert	Pavel Cerny en Sietze de Vries	Petruskerk	Leens	20:00	21:00

Datum	Naam	Organist	Locatie	Plaats	Aanvang	Einde
Mei						
02-05-2024	Beiaardbespeeling Tussen Koningsdag en Bevrijdingsdag	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:00	
02-05-2024	Beiaardbespeeling Tussen Koningsdag en Bevrijdingsdag	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	tba	
11-05-2024	Orgeldag Noord-Nederland		Provincie Groningen	Diverse kerken	10:00	16:00
11-05-2024	Orgelconcert	Euwe en Sybolt de Jong	Petruskerk	Leens	17:00	
12-05-24	Orgelconcert Veni Creatus Spiritus	Henk de Vries	Petruskerk	Zuidbroek	16:00	
17-05-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	tba	
17-05-2024	Orgelconcert	Leonore Lub	De Lichtbron	Stadskanaal	20:00	
18-05-2024	Orgelconcert	Erwin Wiersinga	Farmsumerkerk	Farmsum	20:00	
18-05-2024	Orgelconcert	Leo van Doeselaar	Petruskerk	Leens	20:00	
19-05-2024	Beiaardbespeeling	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	14:00	
25-05-2024	Orgelconcert	Rien Donkersloot	Petruskerk	Leens	20:00	
31-05-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	tba	
31-05-2024	Orgelconcert	Maurits Bunt	Dorpskerk	Usquert	20:00	
31-05-2024	Bach Integrale	Erwin Wiersinga	Martinikerk	Groningen	20:00	
Juni						
01-06-2024	Orgelbespeeling	Hans Beek	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
01-06-2024	Orgelconcert	Jaap Zwart	Dorpskerk	Midwolda	20:00	
01-06-2024	Orgelconcert	Aart Bergwerff	Petruskerk	Leens	20:00	
08-06-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	tba	
08-06-2024	Muziek & Monument	Divers	Diverse kerken	Nieuwolda, Midwolda, Oostwold, Finsterwolde		
08-06-2024	Beiaardbespeeling Open torendag	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	13:00	17:00
08-06-2024	Beiaardbespeeling Open torendag	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:30	
08-06-2024	Orgelbespeeling	Hein Zeevalking	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
08-06-2024	Inloopconcert Open kerk- en torendag		Sebastianuskerk	Noordwolde	16:00	
08-06-2024	Orgelconcert	Sietze de Vries	Petruskerk	Leens	20:00	
09-06-2024	Orgelconcert	Jan Hage	Nieuwe Kerk	Groningen	15:00	
09-06-2024	Orgelconcert	Leonore Lub	Nicolaïkerk	Appingedam	15:30	
09-06-2024	Mannenkoor Stadskanaal		Magnuskerk	Bellingwolde	16:00	
10-06-2024	Open torendag	Groninger Klokkenluiders Gilde	Martinitoren	Groningen	11:00	17:00
14-06-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
14-06-2024	Zomeravondconcert Godlinze	Peter Westerbrink	Pancriatuskerk	Godlinze	20:00	
15-06-2024	Orgelbespeeling	Kees Kugel	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
15-06-2024	Orgelconcert	Wolfgang Zerer	Petruskerk	Leens	20:00	
21-06-2024	Zonnewendeconcert Lutherse Kerk		Lutherse Kerk	Groningen	21:30	
22-06-2024	Orgelbespeeling	Albert Viersen	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
22-06-2024	Kerk en Borg Uithuizen	Tymen Jan Bronda	Jacobikerk, Menkemaborg	Uithuizen	16:00	
22-06-2024	Orgelconcert	Leonore Lub	Petruskerk	Leens	20:00	
22-06-2024	Orgelconcert	Henk de Vries	Farmsumerkerk	Farmsum	20:00	
23-06-2024	Orgelconcert	Gwendolyn Toth	Petruskerk	Zuidbroek	16:00	
23-06-2024	Beiaardbespeeling	Jeroen Heijungs	Hippolytustoren	Middelstum	16:00	
26-06-2024	Orgelconcert	Vincent van Laar	Martinikerk	Groningen	20:00	
18-06-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
28-06-2024	Lunchconcert	Antonio Pedrosa	Martinikerk	Groningen	12:45	
29-06-2024	Orgelbespeeling	Ties Wildeboer	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
29-06-2024	Orgelconcert	Francesca Ajossa	Petruskerk	Leens	20:00	
30-06-2024	Orgelconcert	Jelte Hulzebos met Lucas van Helsdingen	Nieuwe Kerk	Groningen	15:00	
30-06-2024	Orgelconcert	Peter Westerbrink	Petrus en Pauluskerk	Loppersum	16:00	

Datum	Naam	Organist	Locatie	Plaats	Aanvang	Einde
Juli						
03-07-2024	Orgelconcert	Cor Ardesch	Martinikerk	Groningen	20:00	
05-07-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	tba	
05-07-2024	Lunchconcert	Elena Fabris	Martinikerk	Groningen	12:45	
05-07-2024	Orgeldemonstratie	Erwin Wiersinga	Martinikerk	Groningen	15:00	
05-07-2024	Zomeravondconcert Zandeweer	Leonore Lub	Protestantse kerk	Zandeweer	20:00	
06-07-2024	Beiaardbespeeling: zomerconcert op zaterdagmiddag	Adolph Rots	Nicolaïtoren	Appingedam	15:00	
06-07-2024	Orgelbespeeling	Hans Nomen	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
06-07-2024	Marktconcert Jacobikerk	Leonard Schick	Jacobikerk	Uithuizen	16:00	
06-07-2024	Orgelconcert	Ludolf Heikens	Dorpskerk	Midwolda	20:00	
06-07-2024	Orgelconcert	Pieter Jelle de Boer	Petruskerk	Leens	20:00	
08-07-2024	Orgelconcert	Gert van Hoef	Magnuskerk	Bellingwolde	19:30	
08-07-2024	Orgelconcert	Peter Westerbrink	Akerk	Groningen	20:00	
10-07-2024	Orgelconcert	Leo van Doeselaar	Martinikerk	Groningen	21:00	
12-07-2024	Lunchconcert	Leonard Schick	Martinikerk	Groningen	12:45	
13-07-2024	Orgelconcert	Chang Jong Lee	Pelstergasthuiskerk	Groningen	13:30	14:00
13-07-2024	Marktconcert	Leonore Lub	Akerk	Groningen	15:30	16:15
13-07-2024	Orgelbespeeling	Rolf Wassens	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
13-07-2024	Marktconcert	Elena Fabris	Jacobikerk	Uithuizen	16:00	
13-07-2024	Orgelconcert	Evan Bogerd	Petruskerk	Leens	20:00	
14-07-2024	Orgelconcert	Gwendolyn Toth	Jacobuskerk	Zeerijp	16:00	
14-07-2024	Orgelconcert	Sietze de Vries	Sebastiaankerk	Warffum	16:00	
14-07-2024	Orgelconcert	Pieter Pilon	Hippolytuskerk	Middelstum	19:30	
15-07-2024	Orgelconcert	Gianluca Cagnani	Akerk	Groningen	20:00	
17-07-2024	Orgelconcert	Dorien Schouten	Martinikerk	Groningen	20:00	
19-07-2024	Lunchconcert Aurorafestival		Martinikerk	Groningen	12:45	
19-07-2024	Orgeldemonstratie	Leo van Doeselaar	Martinikerk	Groningen	15:00	
19-07-2024	Zomeravondconcert Godlinze		Pancratiuskerk	Godlinze	20:00	
20-07-2024	Orgelconcert	Wietse Ouwejan	Nicolaïkerk	Appingedam	11:30	12:00
20-07-2024	Orgelbespeeling	Kees Stekete	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	
20-07-2024	Orgelconcert	Annemiek Zeldenrust	Pelstergasthuiskerk	Groningen	13:30	14:00
20-07-2024	Orgelbespeeling	Jacob Rozema	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
20-07-2024	Marktconcert	Daniel Seeger	Akerk	Groningen	15:30	16:15
20-07-2024	Orgelconcert	Pieter Dirksen	Petruskerk	Leens	20:00	
20-07-2024	Orgelconcert	Eeuwe Zijlstra	Farmsumerkerk	Farmsum	20:00	
21-07-2024	Beiaardbespeeling	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	14:00	
21-07-2024	Marktconcert	Ab Gramsbergen	Jacobikerk	Uithuizen	16:00	
21-07-2024	Orgelconcert		Hippolytuskerk	Middelstum	19:30	
22-07-2024	Orgelconcert	Elske te Lindert	Akerk	Groningen	20:00	
24-07-2024	Orgelconcert	Wolfgang Zerer	Martinikerk	Groningen	20:00	
27-07-2024	Orgelconcert	Dirk Molenaar	Dorpskerk	Eenrum	12:30	13:15
27-07-2024	Orgelconcert	Eeuwe Zijlstra	Pelstergasthuiskerk	Groningen	13:30	14:00
27-07-2024	Orgelbespeeling	Peter van Dijk	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	
27-07-2024	Beiaardbespeeling: zomerconcert op zaterdagmiddag	Adolph Rots	Nicolaïtoren	Appingedam	15:00	
27-07-2024	Marktconcert Akerk	Peter Westerbrink	Akerk	Groningen	15:30	16:15
27-07-2024	Marktconcert Jacobikerk	Annemiek Zeldenrust	Jacobikerk	Uithuizen	16:00	
27-07-2024	Orgelbespeeling	Brenda Baron	Liudgerkerk	Garnwerd	16:00	17:00
27-07-2024	Orgelconcert	Matthias Havinga	Petruskerk	Leens	20:00	
28-07-2024	IMOCC 2024 openingsconcert		Martinikerk	Groningen	15:00	
28-07-2024	Bachnachtconcert: Bach bij Kaarslicht	Henk de Vries	Petruskerk	Zuidbroek	22:00	
29-07-2024	IMOCC eerste ronde Loppersum		Petrus & Pauluskerk	Loppersum	10:00	13:00
29-07-2024	IMOCC eerste ronde Loppersum		Petrus & Pauluskerk	Loppersum	15:00	18:00
29-07-2024	Orgelconcert	Agnes Luchterhandt	Akerk	Groningen	20:00	

Datum	Naam	Organist	Locatie	Plaats	Aanvang	Einde
30-07-2024	IMOCC eerste ronde Martinikerk		Martinikerk	Groningen	10:00	13:00
30-07-2024	IMOCC eerste ronde Martinikerk		Martinikerk	Groningen	15:00	18:00
31-07-2024	IMOCC masterclass	Sietze de Vries	Kerkhuis	Niezijl	09:30	12:00
31-07-2024	IMOCC masterclass	Leo van Doeselaar	Nieuwe Kerk	Groningen	13:00	15:30
31-07-2024	Orgelconcert juryleden IMOCC		Martinikerk	Groningen	20:00	
Augustus						
01-08-2024	IMOCC masterclass	Ville Urponen	Martinikerk	Groningen	09:30	12:00
01-08-2024	IMOCC masterclass	Erwin Wiersinga	Pelstergasthuiskerk	Groningen	13:00	15:30
01-08-2024	IMOCC 2024 halve finale		Akerk	Groningen	16:00	18:00
01-08-2024	IMOCC 2024 halve finale		Akerk	Groningen	16:00	18:00
02-08-2024	IMOCC masterclass	Vincent Thévenaz	Martinikerk	Groningen	09:30	12:30
02-08-2024	IMOCC excursie met Theo Jellema		P+R Kardinge (start)	Groningen	10:30	17:00
02-08-2024	Orgelconcert juryleden IMOCC		Akerk	Groningen	20:00	
02-08-2024	IMOCC masterclass	Bernard Focroulle	Martinikerk	Groningen	14:00	17:00
03-08-2024	IMOCC masterclass	Monica Melcova	Martinikerk	Groningen	09:30	12:30
03-08-2024	Orgelconcert	Henk Veldman	Nicolaïkerk	Appingedam	11:30	12:00
03-08-2024	IMOCC masterclass	Matthias Havinga	Akerk	Groningen	14:00	17:00
03-08-2024	Orgelbespeeling	Hans Nomen	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	
03-08-2024	Marktconcert Jacobikerk	Mirjam Haag	Jacobikerk	Uithuizen	16:00	
03-08-2024	IMOCC 2024 Finale		Martinikerk	Groningen	20:00	
03-08-2024	Orgelconcert	Laurens de Man	Petruskerk	Leens	20:00	
22-07-2024	Orgelconcert	Margreth de Jong	Akerk	Groningen	20:00	
07-08-2024	Orgelconcert	Dirk Luijmes	Martinikerk	Groningen	21:00	
09-08-2024	Lunchconcert	Carlo Fernandez Bollo	Martinikerk	Groningen	12:45	
09-08-2024	Orgeldemonstratie	Theo Jellema	Martinikerk	Groningen	15:00	
10-08-2024	Orgelbespeeling	Rudi Diekstra	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	
10-08-2024	Marktconcert	Leonard Schick	Akerk	Groningen	15:30	16:15
03-08-2024	Marktconcert Jacobikerk	Jan Smid	Jacobikerk	Uithuizen	16:00	
10-08-2024	Orgelconcert	Jan Pieter Lanooy	Petruskerk	Leens	20:00	
11-08-2024	Orgelconcert	Thorsten Ahlrichs	Magnuskerk	Bellingwolde	16:00	
16-08-2024	Lunchconcert	Wietse Ouwejan	Martinikerk	Groningen	12:45	
17-08-2024	Orgelconcert	Kees Stekete	Nicolaïkerk	Appingedam	11:30	12:00
17-08-2024	Orgelbespeeling	Jellegeert Postma	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	
17-08-2024	Beiaardbespeeling: zomerconcert op zaterdagmiddag	Adolph Rots	Nicolaïtoren	Appingedam	15:00	
17-08-2024	Marktconcert	Wibren Jonkers	Akerk	Groningen	15:30	16:15
17-08-2024	Orgelbespeeling	Wietse Ouwejan	Mariakerk	Uithuizermeeden	16:00	
17-08-2024	Orgelconcert	Kees Nottrot	Petruskerk	Leens	20:00	
17-08-2024	Orgelconcert	Sander Booij	Farmsumerkerk	Farmsum	20:00	
18-08-2024	Beiaardbespeeling	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	14:00	
23-08-2024	Lunchconcert	Gabriel Dissenha	Martinikerk	Groningen	12:45	
24-08-2024	Orgelconcert	Dirk Molenaar	Dorpskerk	Eenrum	12:30	13:15
24-08-2024	Donateursmiddag SGO		Pelstergasthuiskerk	Groningen	13:00	
24-08-2024	Orgelbespeeling	Brenda Baron	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	
24-08-2024	Marktconcert	Márton Lénárt	Akerk	Groningen	15:30	16:15
24-08-2024	Orgelconcert	Geerten Liefing	Petruskerk	Leens	20:00	
25-08-2024	Zomerconcert Lutherse Kerk	Antonio Garcia	Lutherse Kerk	Groningen	15:00	
25-08-2024	Orgelconcert	Henk de Vries	Jacobuskerk	Zeerijp	16:00	
25-08-2024	Beiaardbespeeling	Dina Verheijden	Hippolytustoren	Middelstum	16:00	
28-08-2024	Beiaardbespeeling Bommen Berend		Martinikerk	Groningen	ochtend	
28-08-2024	Bommen Berend-Concert in de Nieuwe Kerk		Nieuwe Kerk	Groningen		
30-08-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
30-08-2024	Lunchconcert	Chang Jong Lee	Martinikerk	Groningen	12:45	
31-08-2024	Orgelconcert	Vincent Hensen-Oosterdijk	Nicolaïkerk	Appingedam	11:30	12:00
31-08-2024	Orgelbespeeling	Eddy Mul	Sebastiaankerk	Warffum	14:00	

Datum	Naam	Organist	Locatie	Plaats	Aanvang	Einde
31-08-2024	Zomerklanken: Schnitgerweekend	Eeuwe Zijlstra	Petruskerk	Zuidbroek	20:00	
31-08-2024	Orgelconcert	Tymen Jan Bronda	Petruskerk	Leens	20:00	
September						
01-09-2024	Zomerklanken: Schnitgerweekend	Henk de Vries	Petruskerk	Zuidbroek	16:00	
02-09-2024	Beiaardbespeeling Opening Academisch jaar	Bob van der Linde	Academietoren	Groningen	15:00	
04-09-2024	Orgelconcert door	Daniël Seeger	Martinikerk	Groningen	20:00	
06-09-2024	Orgelconcert	Harm Hoeve	De Lichtbron	Stadskanaal	20:00	
07-09-2024	Orgelconcert	Jochem Schuurman	Dorpskerk	Midwolda	20:00	
07-09-2024	Orgelconcert	Wietse Ouwejan	Petruskerk	Leens	20:00	
07-09-2024	Orgelconcert	Sietze de Vries	NGK de Wijngaard	Uithuizermeeden	20:00	
09-09-2024	Beiaardbespeeling Open monumentendag		Martinatoren	Groningen	11:00	17:00
11-09-2024	Orgelconcert door	Erwin Wiersinga	Martinikerk	Groningen	20:00	
13-09-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
13-09-2023	Orgelconcert met trompeto	Eeuwe Zijlstra (orgel) Jan Vermaning (trompet)	Hippolytuskerk	Middelstum	20:00	
14-09-2024	Beiaardbespeeling Open monumentendag	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	10:00	17:00
14-09-2024	Beiaardbespeeling Open monumentendag	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	13:00	
14-09-2024	Beiaardbespeeling Open monumentendag	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:30	
14-09-2024	Inloopconcert Open Monumentendag		Sebastianuskerk	Noordwolde	16:00	
14-09-2024	Open Monumentendag concert Lutherse Kerk		Lutherse Kerk	Groningen	16:00	
14-09-2024	Slotconcert	Jorrit Woudt	Petruskerk	Leens	20:00	
14-09-2024	Orgelconcert	Sietze de Vries	Farmsumerkerk	Farmsum	20:00	
15-09-2024	Orgelconcert	Robert Koolstra	Eenum	Eenum	16:00	
15-09-2024	Orgelconcert	Darija Schneiderova en Winfried Dahlke	Magnuskerk	Bellingwolde	16:00	
27-09-2024	Beiaardbespeeling	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	14:00	
28-09-2024	Strijkorkest		Nieuwe Kerk	Groningen	20:00	
28-09-2024	Orgelconcert	Kees Stekete	Mariakerk	Uithuizermeeden	20:00	
29-09-2024	Beiaardbespeeling	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	14:00	
Oktober						
04-10-2024	BeiaardIERENDag		Martinatoren	Groningen		
04-10-2024	Beiaardbespeeling Dierendag	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
05-10-2024	Masterclass	Erwin Wiersinga	Martinikerk	Groningen	10:00	14:00
11-10-2024	Orgel-Plusconcert Duo Calyptura		Sebastianuskerk	Noordwolde	20:00	
12-10-2024	'Kleine grote Orgelmis'		Martinikerk	Groningen	20:00	
13-10-2024	Vocaal Ensemble Magnificat o.l.v. Daniel Rouwkema	Daniël Rouwkema	Magnuskerk	Bellingwolde	16:00	
18-10-2024	Orgelconcert	Rien Donkersloot	De Lichtbron	Stadskanaal	20:00	
31-10-2024	Beiaardbespeeling Allerzielen	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:00	
November						
01-11-2024	Beiaardbespeeling Allerzielen	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
09-11-2024	Welmers in de Akerk	Leonore Lub	Akerk	Groningen	20:00	
10-11-2024	Orgelconcert	Peter Westerbrink	Magnuskerk	Bellingwolde	16:00	
11-11-2024	Beiaardbespeeling Sint Maarten		Martinatoren	Groningen		
28-11-2024	Beiaardbespeeling Sinterklaas	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:00	
29-11-2024	Beiaardbespeeling Sinterklaas	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten		
30-11-2024	Sinterklaasconcert in de Akerk	Peter Westerbrink	Akerk	Groningen	15:30	

Datum	Naam	Organist	Locatie	Plaats	Aanvang	Einde
December						
05-12-2024	Beiaardbespeeling Sinterklaas	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:00	
12-12-2024	Beiaardbespeeling kerst	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:00	
12-12-2024	Beiaardbespeeling Kerstspecial		Martinatoren	Groningen	19:00	
13-12-2024	Festival of Lessons and Carols		Het Anker	Uithuizermeeden	20:00	
19-12-2024	Beiaardbespeeling kerst	Vincent Hensen-Oosterdijk	Toren Grote Kerk	Veendam	14:00	
19-12-2024	Beiaardbespeeling Kerstspecial		Martinatoren	Groningen	19:00	
20-12-2024	Beiaardbespeeling Kerst	Vincent Hensen-Oosterdijk	Olle Witte	Winschoten	12:00	
26-12-2024	Beiaardbespeeling Kerst	Henk Veldman	Hippolytustoren	Middelstum	14:00	
26-12-2024	Concert: L. Lub en P. Westerbrink		Farmsumerkerk	Farmsum	14:30	
31-12-2024	Oudjaarsconcert	Tymen Jan Bronda	Lutherse Kerk	Groningen	13:00	
2025						
01-01-2025	Nieuwjaarsconcert	Peter Westerbrink	Akerk	Groningen	15:30	
11-01-2025	Driekoningenconcert	Peter Westerbrink	Akerk	Groningen	20:00	
12-04-2025	Reger in de Akerk	Peter Westerbrink	Akerk	Groningen	20:00	

Orgelcommissies

Plaats	Gelegenheid	Contactpersoon	e-mail adres	telefoonnummer		
Appingedam	Stichting Concerten Nicolaïkerk	Nicolaïkerk	Vincent Hensen-Oosterdijk	hensenv@gmail.com	06-21406271	
Enrum		Protestantse Kerk				
Farmsum	Stichting Lohmanorgel Farmsum	Farmsumerkerk	L.H. Veentjer	lhveentjer@aelis.nl	0596 614615	Op de Wierde 1 Farmsum
Garnwerd	Plaatselijke commissie Garnwerd	Liudgerkerk	Hein Zeevalking	heinzeevalking@gmail.com		Burgemeester Brouwerstraat 1 9893 PE Garnwerd
Groningen	Orgelcommissie Sint Jozefkathedraal Groningen	Sint Jozefkathedraal	Sjoerd Ruisch	sjoerdruisch@gmail.com	06-46062409	Radesingel 4 9711 EJ Groningen
Groningen	Stichting Vrienden van de Nieuwe Kerk Groningen	Nieuwe Kerk	Marijke Bootsma - de Langen	ambootsm@kpnmail.nl	06 22 54 59 57	Nieuwe Kerkhof 1 9712 PT Groningen
Groningen	Stichting Avondmusyck Martinikerk	Martinikerk	J.F. Hooikammer	info@avondmuziek.nl		Martinikerkhof 3 Groningen
Groningen	Orgelcommissie Pelstergasthuis	Pelstergasthuiskerk	Ineke Bakker	info@pelstergasthuis.nl	050 312 0703	Pelsterstraat 39 9711 KH Groningen
Groningen	Vrienden Lutherse kerk Groningen	Lutherse Kerk				
Groningen	Stichting Groningen Orgelland			info@groningenorgelland.nl		
Groningen	Stichting Groningen Orgelstad		Roel Nijmeijer	info@orgelstad.nl		
Het Hogeland	Stichting Gezamenlijke Orgelcommissies het Hogeland	Diverse kerken	Hilda Rodenboog	info@orgelshogeland.nl	06 139 555 40	Strengstraat 6 9965 PL Leens
Leens	Stichting Hinszorgel Leens	Petruskerk	Dida Noordhof secretariaat	info@hinszorgelleens.nl	06 29524240	Zuster A. Westerhofstraat 8 9965PJ Leens
Kantens	Orgelcommissie	Antoniuskerk	Martin Sprenger	martin.sprenger@hetnet.nl		Kerkhofsweg 2 Kantens
Middelstum	Orgelcommissie Middelstum / Huizinge	Hippolytuskerk				
Huizinge	Orgelcommissie Middelstum / Huizinge	Johannes de Doperkerk				
Niekerk (Hogeland)			Hans Fidom	hansfidom@home.nl	06 537 147 35	
Noordwolde	Paul en An Moermanstichting	Sebastianuskerk Noordwolde				

Plaats	Gelegenheid	Contactpersoon	e-mail adres	telefoonnummer	
Noordbroek	Orgelcommissie Noordbroek	Kerk Noordbroek			
Oldenzijl	Stichting Nicolaaskerk Oldenzijl	Nicolaaskerk			
Oldenzijl	Stichting Nicolaaskerk Oldenzijl	Nicolaaskerk			
Uithuizen	Stichting Arp Schnitgerorgel	Jacobikerk			
Uithuizermeeden	Stichting Avondmuziek Uithuizermeeden	Mariakerk	A.H. Veening	info@avondmuziekuithuizermeeden.nl	06 200 302 35 Torenstraat 26 9982 AX Uithuizermeeden
Ulrum		Catharinakerk	Hans Fidom	hansfidom@home.nl	06 537 147 35
Ulrum		Goede Herderkerk	Hans Fidom	hansfidom@home.nl	06 537 147 35
Veendam	Stichting Vrienden van de Grote Kerk Veendam	Grote Kerk	Ed Panman	grotekerk.veendam@gmail.com	0598 630 424 J.G. Pinksterstraat 5 9641 AX Veendam
Vierhuizen			Hans Fidom	hansfidom@home.nl	06 537 147 35
Warffum	Orgelcommissie Warffum	Sebastiaanskerk	Rudi Diekstra	diekstrar@gmail.com	06 12 58 39 44 Helmer Molemastraat 43 9989AW Warffum
Wildervank	Monument- en concertcommissie Grote Kerk Wildervank	Grote Kerk	B.A. Leffers	b.a.leffersveendam@netvisit.nl	0598 615 268 Bareveldkade 5 9648 GW Wildervank
Zuidbroek	Orgelcommissie Petruskerk Zuidbroek	Petruskerk	Henk de Vries	info@henkdevries.info	06-18375469 Kerkstraat 95 9636AB Zuidbroek
Zuidhorn	Orgelcommissie	Dorpskerk			
Zeerijp	Stichting Kerkconcerten Jacobuskerk Zeerijp	Jacobuskerk	Henk de Vries	info@henkdevries.info	06-18375469 Borgweg 11 9914PC Zeerijp
Zuurdijk		Dorpskerk	Hans Fidom	hansfidom@home.nl	06 537 147 35

BORGTUINEN:
een lust voor het oog!

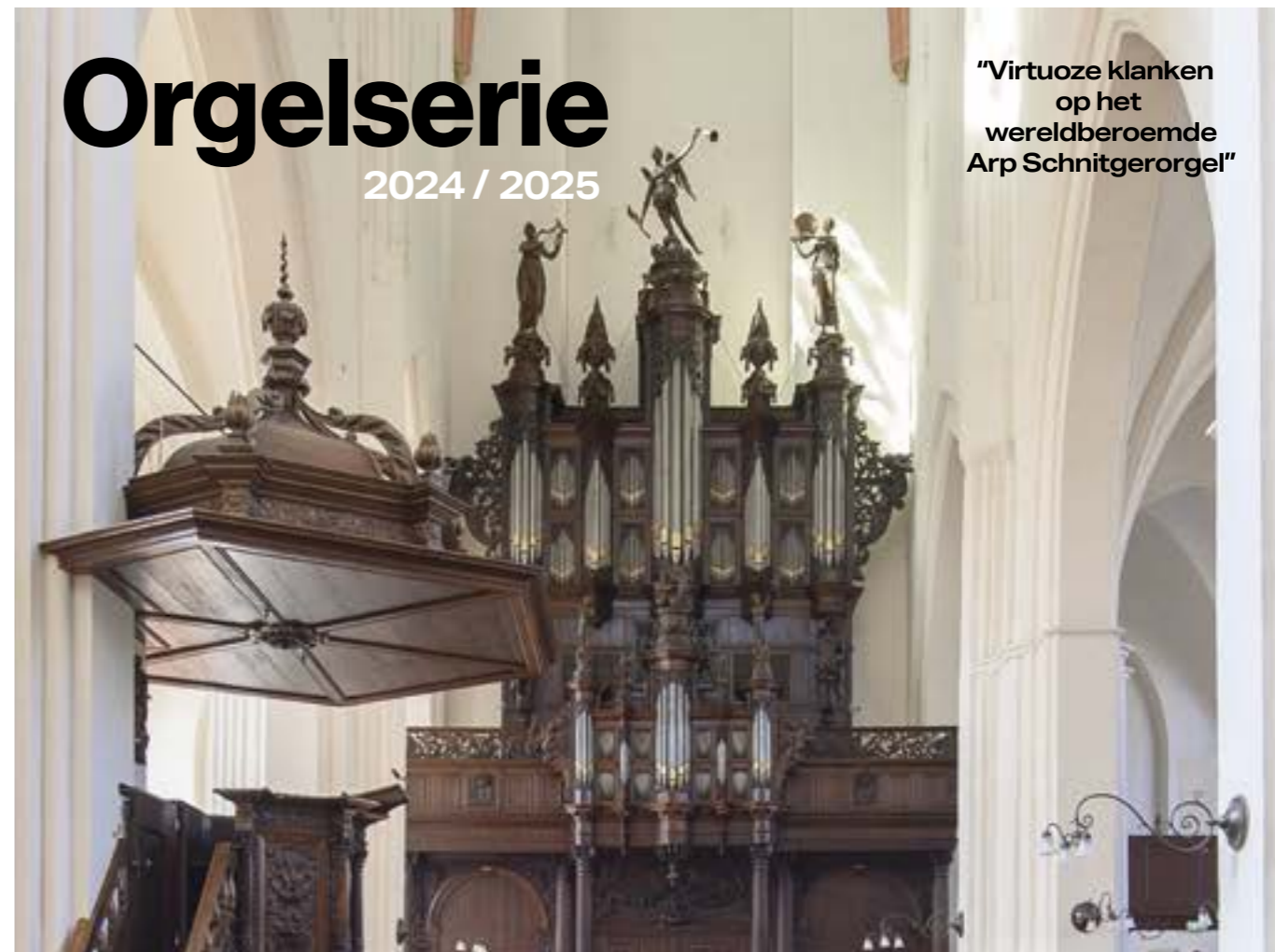
Kent u ze al: de prachtig aangelegde tuinen bij de Groninger borgen? Het zijn ware lustoorden, waar het heerlijk vertoeven is. Andere borgen zijn gelegen in een schitterend landschap. Meer weten: www.groningerborgen.nl

Foto's: Anton Tiktak/Arte del Norte

Ontdek het orgel met jouw klas

Orgelkids is ook dit schooljaar weer te boeken via www.erfgoedpartners.nl

Zomerserie

Maandagavond 20.00 uur

- 08-07 Peter Westerbrink
- 15-07 Gianluca Cagnani (I)
- 22-07 Elske te Lindert
- 29-07 Agnes Luchterhandt (D)
- 05-08 Margreeth de Jong

Marktconcerten

Zaterdagmiddag 15.30 uur

- 13-07 Leonore Lub
- 20-07 Daniel Seeger
- 27-07 Peter Westerbrink
- 10-08 Leonard Schick
- 17-08 Wibren Jonkers
- 24-08 Márton Lénárt

09/11	Welmers in de Akerk	- Leonore Lub	20.00 uur
30/11	Sinterklaasconcert	- Peter Westerbrink	15.30 uur
01/01 2025	Nieuwjaarsconcert	- Peter Westerbrink	15.30 uur
11/01 2025	Driekoningenconcert	- Gerben Mourik en Ansgar Wallenhorst	20.00 uur
12/04 2025	Reger in de Akerk	- Peter Westerbrink	20.00 uur

Meer info www.akerk.nl

Akerk

Mense Ruiter Orgelmakers BV

Rijksweg 167 · 9792 PD Ten Post
T 050 301 05 50 · mense.ruiter.nl

Van Rossum Orgelbouw
advieseren, begeleiden, restauratie, nieuwbouw

Nijverheidstraat 13 · 4261 TK Wijk en Aalburg
T 041 656 17 90 · rossumorgelbouw.nl

Partners in hoogwaardige ambachtelijke
orgelbouw en restauratie

Orgelmakerij
Van der Putten

nieuwbouw | restauratie | onderhoud

Wolvega

Midwolda

Werkplaats en post: Hauptstraße 24 | D-26826 Weener-Stapelmoor
Vestigingsadres: Burg, Venemastraat 4 | NL-9671 AB Winschoten

info@orgelmakerij.nl · orgelmakerij.nl · 06 - 22 90 94 79

LUTHERSE KERK GRONINGEN 2024

ORGEL MET ... ORGEL SOLO CANTATE DIENSTEN

tickets & info
binnenstadskerken.nl

do 21 mrt 21.30u

Bachnachtconcert **Bob van der Linde**
wandelpandconcert Pelstergasthuiskerk Lutherse kerk
(barok-orgel)

za 14 sept 16.00u

Monumentendagconcert
Tymen Jan Bronda i.s.m. zangstudenten
Prins Claus Conservatorium (orgels)

zo 24 mrt 10.00u

Stabat Mater - Pergolesi

zo 22 sept 10.00u/17.00u

Ensemble conservatoire

zo 14 apr 10.00u

cantate
Höchsterwünschtes Freudenfest BWV 194

Stomme film **november** (houd de agenda in de gaten)

zo 13 okt 10.00u

Zuid-Amerikaanse barok

vr 26 apr 21.30u

Koningsnachtconcert **David van Laar** (counter-
tenor), **Mike Fentross** (theorbe) & **Tymen Jan
Bronda** (barok-orgel)

zo 3 nov 10.00u

Bachmotetten

di 24 dec 19.30u

Messiah - Handel

vr 21 jun 21.30u

Zonnewendeconcert **Leo van Doeselaar** &
Marten Root (traverso) - (barok-orgel)

di 31 dec 13.00u

Oudjaarsconcert **Drew Santini** (bariton) &
Tymen Jan Bronda (orgels)

zo 25 aug 15.00u

Zomerconcert
Antonio Garcia (CH) (orgels)

binnenstadskerken.nl

Zonnewende concert

Jacobikerkerk 16.00 uur
Uithuizen 22 juni '24

Organist **Tymen Jan Bronda** en
Luitist **Mike Fentross**
Gevolgd door een Warm Buffet
Aansluitend concert in de grote zaal
van de Menkemaborg

Marktconcerten in de Jacobikerkerk

16.00
uur

06 juli Leonard Schick (Ch)

13 juli Elema Fabris (I)

20 juli Ab Gramsbergen

27 juli Annemiek Zeldenrust

03 augustus Mirjam Haag (Dld)

10 augustus Jan Smid

www.arpsschnitgerorgeluthuizen.nl

'Spelen op
het grootste
orgel van
Nederland...
het was nog
leuker dan ik
had verwacht!'

Stay
Tuned.nu

Joas (13)

Draagt u ook bij aan de
orgeltalenten van morgen?

Kijk op www.staytuned.nu of
scan de code om direct te doneren!

IMOCG2024

zo 28 juli t/m za 3 augustus

OPENINGSCONCERT

28 juli, 15.00 uur

Martinikerkerk

Leo van Doeselaar, Erwin Wiersinga

m.m.v. het ensemble 'Les Cornets Noirs'

12 jonge, talentvolle organisten komen uit de hele wereld naar Groningen om te spelen op de historische orgels van de stad. Het concours biedt een prachtig muzikaal festijn met drie competitierondes, masterclasses, een excursie en concerten door internationaal vermaarde concertorganisten. Het publiek is welkom bij alle onderdelen.

JURY

Bernard Focroulle (België)
Monica Melcova (Slowakije)
Matthias Havinga (Nederland)
Vincent Thévenaz (Zwitserland)
Ville Urponen (Finland)

DE ORGELS

Akerk, Groningen
Martinikerkerk, Groningen
Petrus & Pauluskerk, Loppersum

INFORMATIE EN TICKETS

www.imocg.nl

INTERNATIONAL
Martini Organ
Competition
GRONINGEN

Georganiseerd door *Stichting Groningen Orgelstad*

